

prosvetni delavec

Med drugim preberite

- V KAKŠNIH RAZMERAH VZGAJAMO IN IZOBRAŽUJEMO, str. 2
- DRUŽBENOGOSPODARSKI POLOŽAJ IZOBRAŽEVANJA V JUGOSLAVIJI str. 5
- KAKO ŽIVIJO PROSVETNI DELAVCI, str. 6
- REDNI RAZPISI, str. 9

Skupno sporočilo

Letošnja skupna številka prosvetnih časopisov republik in pokrajin obravnava gmotne razmere v vzgoji in izobraževanju ter položaj prosvetnih delavcev. V splošnem pregledu stanja, v orisih zdajšnjega družbenogospodarskega položaja vzgoje in izobraževanja v posameznih republikah in avtonomnih pokrajinah in v izjavah prosvetnih delavcev se zrcalijo težke razmere, ki so bile vsiljene v zadnjem obdobju šolstvu z zmotno predpostavko, da lahko v tej vrsti družbene »porabe« brez večje škode privarčujemo veliko denarja in tako pomagamo gospodarstvu na noge. Takšna usmeritev, ki se v praktičnih ukrepih in posledicah ne razlikuje veliko od republike do republike, ima povsod hude posledice, ki jih še ni mogoče povsem izmeriti.

Z omejitvenimi ukrepi smo sicer tudi nekaj pridobili: nekaj privarčevanih milijard, več premišljenosti pri načrtovanju šolske mreže, nekaj več usklajenosti med potrebami in možnostmi pri izobraževanju. Nemara smo precej več izgubili in zapravili, kot pridobili. Ker je šolstvo moralo delovati v bistveno nezmanjšanem obsegu s približno tretjino manj denarja, se je kakovost izobraževanja in vzgoje zelo poslabšala, reforma je razvojenela, vzgojo, izobraževanje in znanje smo razvrednotili, učitelja in učiteljski poklic pa ponižali. Namesto da bi v skladu z dolgoročnimi cilji gospodarske stabilizacije postavili vzgojno-izobraževalno dejavnost kot razvojno silo na čelo skupnih prizadevanj za izhod iz krize, smo jo potisnili na rob družbe, v prosvetnih delavcih pa zbudili nezaupanje v vse, ki tako kratkovidno in mačehovsko obravnavajo vzgojo in izobraževanje mladih rodov in odraslih.

Z odkritim prikazom gmotnih razmer, življenjske ravni in nezadovoljstva prosvetnih delavcev želijo prosvetni časopisi opozoriti javnost in vse, ki lahko pomagajo odpraviti razmere, da ni več mogoče odlašati s spreminjevalnimi ukrepi. To spoznanje prihaja na dan tudi na kongresih in konferencah Zveze sindikatov in Zveze komunistov. Tudi 10. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije in 13. kongres Zveze komunistov Jugoslavije ne bosta mogla mimo tega. Vzgoji, izobraževanju in znanosti moramo vrniti mesto in veljavo, ki smo jim ju dali na prejšnjih kongresih. Titove besede na 11. kongresu ZKJ o vlogi znanosti, izobraževanja in vzgoje ter o tem, da moramo delavcem teh dejavnosti zagotoviti enakopraven družbenogospodarski položaj kot delavcem na drugih področjih združenega dela, še niso zastarele. Ob šesti obletnici njegove smrti bomo izkazali spoštovanje njegovemu spominu tudi s tem, da bomo ostali zvesti njegovim naročilom, kako skrbno moramo razvijati vzgojo, izobraževanje, znanost in kulturo.

Leta krize, skozi katera se vzgojno-izobraževalna dejavnost tako težko prebija, so marsikaj naučila tudi prosvetne delavce. Spoznali so, da tarnanje v današnjem času in v odtujenih odnosih med ljudmi dosti ne zaleže. Treba je javno in odločno spregovoriti ter ubrati vse poti, ki jih omogoča samoupravni sistem, treba je opozarjati in utemeljevati, zahtevati in vztrajati. Predvsem pa moramo spregovoriti o posledicah, ki jih ima nazadovanje v vzgoji in izobraževanju za mlade rodove in za vso družbeno prihodnost. Tu je bistvo vprašanja. Ureditev gmotnega položaja prosvetnih delavcev je samo en del. Kjer so se prosvetni delavci v zahtevah omejili samo na osebne dohodke, so nemalokrat naleteli na gluha ušesa.

Izjav prosvetnih delavcev, ki jih objavljamo, povedo, da so v teh letih postali bolj stvarni in manj optimistični, vendar ne dosti manj zavzeti za pedagoško delo. Razočarani so nad družbenim odnosom do vzgoje in izobraževanja, ne pa nad svojim poklicem in mladino. Pripravljeni so nositi svoj delež in omejitve, ki jih nalaga gospodarska kriza, niso pa se pripravljeni sprijazniti z razvrednotenjem vzgoje in izobraževanja, znanja in znanosti, ki jim v sodobnem svetu pripisujejo čedalje večji pomen. Zvestoba takemu prepričanju pa je hkrati tudi zvestoba Titovemu izročilu.

JOŽE VALENTINČIČ

Nadaljevanje na 2. str.

BESEDILA ZA TO
ŠTEVILKO
SO PRIPRAVILA
UREDNIŠTVA
ČASOPISOV:

PROSVJETNI LIST

PROSVETNI RAD
ŠKOLSKÉ NOVINE

ŠKÉNDIJA

PROSVETEN RABOTNIK

MISAO

PROSVETNI PREGLED

PROSVETNI DELAVEC

(Fotografija: Goran Rovani)

LAZA DJOKIĆ, PREDSEDNIK PREDSEDSTVA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Razvoj izobraževanja moramo uskladiti z družbenimi potrebami

Pogovor z uredniki prosvetnih časopisov republik in pokrajin

● Smo pred 10. kongresom Zveze sindikatov Jugoslavije in 13. kongresom Zveze komunistov Jugoslavije. Tovariš predsednik, kako ocenjujete družbenogospodarski položaj vzgoje in izobraževanja in njun prispevek k razvoju dežele v medkongresnem obdobju?

— Ne bi rad ponavljal vsega, kar je že zapisano v številnih dokumentih Zveze komunistov in Zveze sindikatov o tem, kako pomembna sta vzgoja in izobraževanje za napredek družbe, menim pa, da se ta dejavnost pa tudi znanost v družbenogospo-

darskem razvoju ne uporablja dovolj kot proizvodjalna sila družbe. Še zmeraj nismo naredili vsega, kar bi morali, da bi te dejavnosti usposobili (in med drugim izboljšali tudi njihov družbenogospodarski položaj) za to, da bi lahko še bolj pripomogle k razvijanju gospodarstva in samoupravnih odnosov, s tem pa tudi k uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. S tem nočem reči, da vzgojno-izobraževalna dejavnost ni veliko prispevala k celotnemu družbenemu razvoju pa tudi družbenih naložb v to de-

javnost ne podcenjujem. Zdi pa se mi, da delavci ne vplivajo dovolj na preobrazbo izobraževanja in da zato tudi razvoj tega področja ni usklajen z interesi združenega dela. Razumljivo je, da zaradi vsega tega tudi družbenogospodarski položaj izobraževanja ni najboljši.

● Za to obdobje so značilne omejitve pri dodeljevanju denarja za vzgojo in izobraževanje. Kako so vplivale na vzgojno-izobraževalni sistem in še zlasti na gmotni položaj delavcev, zaposlenih na tem področju?

— Omejitve so prizadele vsa področja družbenega življenja in dela v obdobju med kongresoma, razen tistih, ki so se izognila družbenemu nadzoru. V Zvezi sindikatov smo se zmeraj zavzemali, da bi morala biti vzgoja in izobraževanje pa tudi delavci, zaposleni na tem področju, enakopravni z drugimi delavci v združenem delu. In vendar se je zgodilo, da se je, na primer, delež narodnega dohodka, namenjen za usmerjeno izobraževanje, zmanjšal z 2,2

aktualno

Razvoj izobraževanja moramo uskladiti z družbenimi potrebami

Nadaljevanje s 1. str.

odstotka v letu 1978 na 1,67 odstotka v letu 1985, osebni dohodki prosvetnih delavcev pa zaostajajo v primerjavi z osebni dohodki enako izobraženih delavcev na drugih področjih dela tudi za 20 in več odstotkov. Na nedavni seji sveta Zveze sindikatov Jugoslavije smo ugotovili, da je to eden resnih razlogov, da se reforma vzgoje in izobraževanja uresničuje počasi in precej drugače, kot smo pričakovali.

Kolikor vem, se je položaj ob koncu lanskega in v začetku letošnjega leta precej izboljšal, vsaj kar zadeva osebne dohodke prosvetnih delavcev. Na tem področju so veliko naredile tudi organizacije zveze sindikatov. Ta prizadevanja za usklajevanje osebnih dohodkov prosvetnih delavcev in drugih — na podlagi sprejetih meril — je treba okrepiti tudi po 10. kongresu in se usmeriti tudi v reševanje drugih težav, ki pestijo prosvetne delavce: stanovanja, topli obrok, regres ipd.

● **Zakaj se tako počasi razvijajo neposredni odnosi med združenim delom materialne proizvodnje in izobraževanjem in zakaj ta proces ni v srednji dejavnosti sindikatov in Zveze sindikatov?**

— Nerešena vprašanja družbenogospodarskih odnosov — o tem smo že govorili — bi lahko reševali hitreje, če bi v svobodni menjavi dela bolj zaživel neposredni odnosi delavcev v izobraževanju z delavci na drugih področjih. To potrjujejo tudi nekateri zgledi, npr.: nekatere šole ali fakultete so se že tesno povezale z gospodarstvom v industrijskih središčih in tako delijo z njim dobro in slabo. Žal so taki pojavi bolj redki, ker tudi delavci v gospodarstvu še niso dojel, kako pomembno je izobraževanje tudi za njihov jutrišnji dan, prosvetni delavec pa se zadovolji s tistim, kar dobi od samoupravne interesne skupnosti po posredniku — državi. Menim, da je na eni in drugi strani premalo zanimanja, in to je temeljni vzrok nespornostim. Res pa je, da tudi odgovorni družbeni dejavniki, in med njimi Zveza sindikatov, to zanimanje premalo spodbujajo.

● **Ali je zdaj dokončno jasno, da omejitve pri odmeri denarja za šolstvo škodujejo predvsem materialni proizvodnji in razvoju družbe ter da ovirajo nujno kadrovske obnove, obenem pa onemogočajo izhod iz zdajšnjih težav?**

— Tega se čedalje bolj zavedamo vsi, še zmeraj pa se dogaja, da v nekaterih okoljih zmanjšujejo vsoto denarja za izobraževanje. Obenem moram poudariti, da so tudi delavci sami in njihovi predstavniki v samou-

pravnih interesnih skupnostih in družbenopolitičnih skupnostih premalo naredili za razvoj izobraževanja: premalo odločni so bili tedaj, ko se je izobraževanje čezmerno širilo in se je izkazalo, da ne ustreza ne možnostim ne potrebam združenega dela. Tako ravnanje je izobraževanje še bolj osiromašilo, znižalo pa je tudi njegovo kakovost. Omejitve so prizadele združeno delo in vse delavce, še bolj pa izobraževanje, saj je bilo treba z denarjem, namenjenim za to področje, poravnati izdatke za razvijeno mrežo vzgojnoizobraževalnih organizacij in za marsikatero nesmotno naložbo. Ker denar, ki je na voljo, ni dovolj uporabljen za izobraževanje delavcev, temveč bolj za izobraževanje mladine in otrok, tudi ni bilo mogoče pomembneje vplivati na kadrovske prenovi v združenem delu.

● **Na kongresih Zveze sindikatov in Zveze komunistov bodo med drugim ocenili tudi dozdajšnje reforme vzgoje in izobraževanja. Znano je, da združeno delo ni zadovoljno z njo, in da velikokrat tudi šole ne dajejo takšnih delavcev, kakršne bi potrebovali. Kako ocenjujete reformne dosežke v svetu Zveze sindikatov Jugoslavije, kakšno vlogo imajo v reformi sindikati in nazadnje — ali pričakujete kakovostne spremembe?**

— V svetu Zveze sindikatov Jugoslavije smo pred nedavnim ocenili reformne dosežke, samokritično pa smo pregledali tudi svoje delovanje na tem področju. Uveljavili smo dosežke, obenem pa opozorili tudi na posamezne neustrezne rešitve glede na potrebe in koristi delavcev in združenega dela. Ugotovili smo, da se vzgojnoizobraževalna dejavnost po osnovni šoli še naprej razvija osamelo, in da ni dovolj usklajena z drugimi področji združenega dela, skratka, prepočasno se vključuje v enoten sistem združenega dela. Takšna ocena se je izoblikovala na podlagi številnih pripomb iz združenega dela glede na kakovost usmeritev pa tudi glede na neusklajenost tistih kadrovskih profilov s potrebami združenega dela, ki šole končujejo šolanje. Sindikati so se zavzemali za to, da bi se mladina, potem ko bi si pridobila prvi poklic, zaposlovala, sposobni pa naj bi se nadalje izobraževali ob delu ali iz dela.

Obenem naj bi se usposabljal v skladu z razvojem tehnologije in organizacije dela za večjo produktivnost, v mlajših letih pa naj bi k takšnemu razvoju pripomogli tudi sami. Namesto da bi se šolali na fakulteti zunaj sveta združenega dela samo najposobnejši, se vpiše v visoke šole skoraj ves rod, tisti, ki na tej poti obstanejo, pa niso dovolj

usposobljeni za združeno delo. Zdi se, da šole nerade sprejmejo takšno mnenje sindikata, priznati pa je treba, da tudi sindikat med delavci v združenem delu ni naredil vsega, da bi se takšni sklepi uresničili. Če bi si bolj prizadevali, da bi to odločitev v resnici izpeljali, bi prav gotovo pospešili zaposlovanje, v združeno delo pa prinesli več svežine — mladosti in ustvarjalnosti. Vse to manjka tudi združenemu delu, obenem pa bi rešili še druga vprašanja, ki nastajajo zaradi neusklajenosti med izobraževanjem in drugimi področji dela.

● **Zveza sindikatov je del političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Kaj bo predlagala naša organizacija na svojem 10. kongresu, kar zadeva vizijo tehnološkega razvoja države v prihodnjem srednjeročnem in dolgoročnem obdobju, in kakšna bo morala biti pri tem vloga izobraževanja?**

— Če bi rekel, da brez znanosti in sodobne tehnologije ni gospodarske rasti, bi zvenelo to kot fraza, res pa je, da s tujimi licencami in s tako počasnimi tehnološkimi spremembami ter skromno uporabo znanosti v tehnologiji, kakršna je zdaj, ni mogoče več naprej. Tudi Eureka se ni mogoče ogniti. Na tem področju izobraževanje ne daje toliko, kolikor bi lahko. Presenečajo podatki, da prijavijo več izumov kvalificirani in visoko kvalificirani delavci kot pa tisti z visoko strokovno izobrazbo. Dandanes pridejo v izobraževanje (in na žalost tudi v širši družbi) najdlje takšni, ki so ubogljivi, ki znajo dobro posnemati, sposobni in ustvarjalni ljudje, ki si prizadevajo za napredek, pa nletijo na ovire. Tudi učitelji ne vidijo radi, če ve učenec ali študent marsikaj, česar ne vedo sami, kljub temu pa se ne trudijo dovolj, da bi bili na tekočem z novostmi v svoji stroki. Zato smo predlagali, naj bi v dokumente 10. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije uvrstili stališče, da je treba znanost na fakultetah in institutih povezati z ustvarjalnostjo v združenem delu; tako bi katedre na fakultetah in šole prerasle v znanstvene laboratorije, postale bi središča znanosti in razvoja združenega dela, kraji, kjer bi se v resnici študiralo in raziskovalo, ne pa za zadostno oceno reproduciralo to, kar je napisano v učbenikih. V šolah in na fakultetah pa je treba ustvariti možnosti, da se bo uresničilo to, o čemer sem govoril. Večina šol ima še zdaj delavnice z zastarelimi stroji, videl pa sem tudi takšne, v katerih imajo stroje, ki bodo šele vpeljani v tehnološki proces našega gospodarstva. Od vsega tega je v marsičem odvisna ka-

kovost izobraževanja. Pozdravljam uvajanje računalnikov v šole, pa tudi sindikat se mora odločneje zavzemati, da bodo sodobne zamisli čimprej uresničene.

● **Zelo pomemben je enoten vzgojnoizobraževalni sistem v Jugoslaviji. Le-ta nastaja zelo počasi, počasnost pa škoduje tudi razvoju enotnega jugoslovanskega tržišča in celotnim odnosom v naši državi. Kakšno vlogo ima sindikat pri oblikovanju enotnega vzgojnoizobraževalnega sistema?**

— Pričakujem, da bo tudi na 10. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije — tako kot se je zgodilo na devetem — veliko udeležencev v razpravi o problematiki vzgoje in izobraževanja namenilo pozornost tudi temu vprašanju. Z vidika enotnih razrednih interesov delavcev po vsej Jugoslaviji je Zveza sindikatov zmeraj jasno izoblikovala enotne rešitve, ni pa mogla veliko storiti za to, da bi se uskladila mnenja pisateljev, posameznih strokovnjakov ali predstavnikov družbe glede vprašanj, ki zadevajo programe, učbenike in nekatere sistemske rešitve. Vsi ti posamezniki so seveda tudi člani sindikata ali zveze komunistov in se morajo ravnati po sklepih svoje organizacije; kljub temu so pogosto prevladovali tudi lokalni skupinski interesi, včasih pa so posamezniki dopustili, da so prevladale tudi nacionalistične ali druge protisamoupravne težnje.

Se naprej se moramo bojevati proti vsemu, kar ločuje delavce in onemogoča gibljivost njihovega zaposlovanja po vsej Jugoslaviji. Prav tako tudi nismo proti zgodovinskimi in družbenogospodarskim posebnostim, ki so značilne za posamezno okolje. Če se sindikat zavzema za enotne programe, na primer matematike in fizike, ali za enotno lestvico posameznih stopenj strokovne izobrazbe za celotno združeno delo, mu zaradi tega še ni mogoče očitati, da se prizadeva za uniformne in preživele rešitve. Prepričan sem, da pri teh zadevah razlike niso potrebne.

● **V našem izobraževalnem sistemu smo dosegli velike uspehe, kar zadeva izobraževanje delovnih ljudi in občanov, čutimo pa, da smo precej zanemarili izobraževanje ob delu in iz dela ter strokovno usposabljanje zaposlenih delavcev. Glede tega izrazito zaostajamo za sodobno industrijsko razviti delželi.**

Zakaj se sindikat ne prizadeva odločneje za nenehno zviševanje ravni izobraževanja zaposlenih?

— Res je, da se letos izobražuje sedemkrat manj delavcev, kot se jih je izobraževalo leta 1965, in štirikrat manj, kot leta

1975, vse manj pa je tudi takšnih, ki se strokovno usposablja ob delu. Nekateri podatki pa kažejo, da 38 odstotkov zaposlenih opravlja dela in naloge, za katere niso ustrezno strokovno usposobljeni, in da jih ima samo 15 odstotkov višjo stopnjo strokovne usposobljenosti, kot je potrebno. Imamo tudi podatke, ki povedo, da potrebujejo ozdi okrog 43 odstotkov nestrokovnih ali priučenih delavcev; to pomeni, da so nestrokovno usposobljeni delavci prevzeli dela, za katera je potrebna večja strokovna usposobljenost, za »svoja« dela in naloge pa iščejo dopolnila od zunaj. Ob vsem tem formalna izobrazbena sestava zaposlenih ni slaba, nasprotno, celo boljša je kot v posameznih razvitih deželah, kjer je produktivnost dela večja kot pri nas. Nekaj pa je treba hitro narediti: najti moramo primerne ukrepe in spodbude za to, da se bodo delavci bolj strokovno usposabljali, da bodo bolj produktivni pri delu. Prav tovrstno izobraževanje potrebujemo; tega ni mogoče doseči ob takšni delitvi po delu in takšnem sistemu napredovanja posameznikov v delovnem procesu, kakršnega imamo zdaj, vendar je treba nekaj spremeniti prav na tem področju. Obenem si moramo prizadevati, da šole ne bodo zapirale vrat delavcem, da se bo nekaj premaknilo tudi v samem sistemu izobraževanja, tako da bodo mladi in odrasli enakopravni v izobraževanju po prvi kvalifikaciji. To pa pomeni, da potrebe združenega dela določajo, kdo se bo nadalje izobraževal. Nekateri prosvetne sestave ne zmorejo in ne želijo razumeti takšne usmeritve, če pa ne moremo najti skupnega jezika, moramo najti pot, da jih bomo omejili pri materialnih sredstvih, saj mora delavec plačati samo tisto, kar koristi njemu ali njegovi družini, ne pa tistega, kar koristi posameznim odtujenim sestavam.

● **Gmotni položaj delavcev v vzgoji in izobraževanju je izredno slab, še posebno slabo pa žive upokojeni prosvetni delavci.**

Ali lahko Zveza sindikatov Jugoslavije kot politična organizacija delavcev dopusti, da se tako počasi uresničuje zahteva po enakopravnem družbenogospodarskem položaju, ki je prosvetnim delavcem zagotovljen z ustavo. Kaj pričakujete od 10. kongresa? Ali se bo položaj po njem spremenil?

— Povedal sem že, da je vsaj nam v sindikatu jasno, kakšen je položaj prosvetnih delavcev, pa tudi to, kako si prizadevamo, da bi se izboljšal. Morda sem dandanes celo večji optimist, kot sem bil nekdaj, saj verjamem, da bomo izbojevali vsaj približno

enakopraven položaj prosvetnih delavcev z drugimi. V izhodiščnih vrednotenih dela in rezultatih dela glede na zahtevnost odgovornost in delovne razmere, na podlagi Družbenega dogovora o pridobivanju dohodkov in osebnih dohodkov, ki smo ga pred nedavnim naredili v Zvezi sindikatov, je to normativno zagotovljeno. Naloga članov sindikalne organizacije, se prav tudi vseh prosvetnih delavcev pa je, da vse to obravnavajo v svojih okoljih in dosežejo do sledno uresničevanje teh predpisov. Za to si morajo prizadevati zlasti v ozdih, občinah, regijah, republikah in pokrajinah. Zavedati se moramo tudi tega, če ne bomo usposobili združeno dela materialne proizvodnje, da se bo izklopalo iz krize in gospodarske nestabilnosti, tudi gesla in kongresne resolucije bodo pomagale. Zato moramo kakovostnim izobraževanjem pomagati gospodarstvu, potem bomo tudi lažje uresničili ustavne pravice, ki zagotavljajo boljši družbenogospodarski položaj prosvetnih delavcev.

● **Sindikalni tisk postaja čedalje pomembnejši pri obveščanju in akcijskem usposabljanju članov sindikata.**

Kaj bi bilo treba po vašem mnenju narediti, da bi se sindikalni tisk, med njegov širši krog spada tudi osem prosvetnih časopisov republik in pokrajin, močneje včlenil v sistem in tako zagotovil možnosti za svoj razvoj v skladu s potrebami združenega dela?

— Mislim, da je sindikalni tisk povečini dober, le berejo ga premalo, pa tudi v vse sestave ne prode. Tovrstne časopise prebira samo tisti delavci, ki so se nanje navadili, takšnih pa ni veliko. Ne smemo dopustiti, da bi sindikalni tisk postal podoben revijalnemu, da bi največ prostora namenjal nepravilnostim in senzacijam, to pa se dogaja prav v zadnjem času. S tem ne mislim, da ne sme biti kritičen, nasprotno, kritično mora obravnavati vse nepravilnosti, zlorabe in nezakonitosti, ki jemljejo delavcem njihove pravice, razširjati pa je treba tudi dobre izkušnje in bolj nazorno prenašati sklepe in odločitve sindikalnemu članstvu in aktivistom ter jim tako pomagati pri delu. Kar zadeva prosvetne časopise, se mi zdi, da bi le-ti morali bolj spremenjati in spodbujati izobraževanje delavcev, ne pa tako kot zdaj, ko se vse preveč ukvarjajo samo z »redno« šolo in z izobraževanjem mladine. Včasih se tudi zdi, da je sindikalni in prosvetni tisk, tako kot večina tiska v delovnih kolektivih, preveč odvisen od organov oblasti in osebnosti, ki so na pomembnih položajih, ali pa od tistih, ki so jim naložili nekatere naloge.

V KAKŠNIH RAZMERAH VZGAJAMO IN IZOBRAŽUJEMO ● V KAKŠNIH RAZMERAH VZGAJAMO IN IZOBRAŽUJEMO

BOSNA IN HERCEGOVINA

Varčevanje na škodo izobraževanja

Razcvetu je sledilo siromašenje

V Bosni in Hercegovini je celotna vzgojnoizobraževalna dejavnost zadnja leta v nezavidljivem družbenogospodarskem položaju. Taka ocena se pojavlja v vseh razpravah, analizah in prikazih te dejavnosti, ki ji pripisujemo poseben družbeni pomen. Gmotna podlaga za delo vseh vrst šol ni zadostna, osebni dohodki prosvetnih delavcev so nedopustno nizki, šole so slabo opremljene z učnimi pripomočki, kabineti in delavnicami, premalo je tudi učilnic, vsaj v srednjem in visokem izobraževanju. Kaj je privedlo vzgojo in izobraževanje v take razmere?

Po letu 1970 je prišlo v Bosni in Hercegovini v vzgoji in izobraževanju do pospešenega, lahko bi rekli celo eksplozivnega razvoja. Ta je bil zasnovan policentrično, zato je nastala razvejana mreža vzgojnoizobraževalnih organizacij. Zdaj imamo v Bosni in Hercegovini več kot 2400 osnovnih in več kot 440 srednjih šol, v okviru štirih univerz pa okoli 50 visokih šol in fakultet. Vsi šoloobvezni otroci obiskujejo osnovno šolo, okoli 90 odstotkov učencev po končani osnovni šoli nadaljuje v srednjem izobraževanju; na višje in visoke šole se vsako leto vpišuje

okoli 12 odstotkov diplomantov srednjih šol.

Pred poldrugim desetletjem je bilo dosti drugače: komaj 5 odstotkov mladih je po srednji šoli nadaljevalo visokošolsko izobraževanje, v srednjo šolo pa se je vpisala komaj tretjina učencev po osnovni šoli, precej šoloobveznih otrok ni obiskovalo osnovne šole, vsaj ne do konca. Statistični podatki pravijo, da je bilo leta 1971 zajetih v osemletno osnovno šolo samo 83,3 odstotka otrok med sedmimi in štirinajstim letom (deklic samo 77,2 odstotka). V višjih razredih je ta odstotek znašal 73,2, pri

deklicah pa 62,2 odstotka. Tudi s šolskim prostorom so bile velike težave, saj 90 odstotkov štirirazrednih in 39 odstotkov osemrazrednih šol ni imelo urejene vodovodne napeljave in kanalizacije. Velikemu družbenemu podvigu — akciji za graditev 1000 šol — se moramo zahvaliti, da imamo danes v Bosni in Hercegovini sodobne osnovne šole.

To količinsko rast šolstva ni spremljala enaka kakovostna rast, saj je ostajalo le malo denarja za posodabljanje pouka, za sodobna učila in opremo. Ves denar je šel za nujne materialne izdelke in osebne dohodke zaposlenih. Kljub temu življenjska raven prosvetnih delavcev nikoli ni bila povsem zadovoljiva, pouk pa se opira le na učbenik, tablo in kreda. Zaradi povečanega dotoka učencev in študentov se je iz leta v leto večalo število šol, reforma pa je učiteljem nalagala

večje zahteve in obveznosti. Vse to bi zahtevalo veliko več denarja — zgodilo pa se je prav nasprotno.

Kljub rasti šolstva, višjim programskim zahtevam in čedalje večjim rednim stroškom za vzdrževanje šol in za pouk sta vzgoja in izobraževanje dobivala iz leta v leto manjši delež družbenega proizvoda, in tako se je šolstvo znašlo v izjemno težavnem položaju. V zadnjih dveh letih je bilo nekaj intervencijskih ukrepov, s katerimi je želela družba popraviti položaj šole in prosvetnih delavcev, vendar so ti ukrepi bolj malo zalegli. Brez prerazdelitve narodnega dohodka v korist izobraževanja ne moremo pričakovati, da bi se ta dejavnost opomogla. Drugače tudi biti ne more, saj smo skrčili delež narodnega dohodka za to dejavnost v nekaj letih za celo tretjino. Vzgoja in izobraževanje ni sta

družbena poraba; na tem področju ni mogoče veliko privarčevati brez resnih posledic. S takim ravnanjem bomo krizo samo še poglobili. Čim prej bomo morali uveljaviti zavest, da so za našo prihodnost odločilni tudi strokovno izobraženi delavci.

V srednjeročnem razvojnem načrtu Bosne in Hercegovine je zapisano, da bomo v vzgoji in izobraževanju največ skrbi namenili zboljšanju pouka in vzgojne vloge. V ta namen pa moramo zagotoviti tudi potrebne možnosti, posodobiti vzgojnoizobraževalno delo in zboljšati življenjsko raven prosvetnih delavcev. Nemara je danes že vsakomur jasno, da ob tabli in kreda, brez pravih spodbud in z nezadovoljnimi učitelji še zdajšnje kakovosti ne bomo ohranili.

MEHMED HRMADŽIĆ

V KAKŠNIH RAZMERAH VZGAJAMO IN IZOBRAŽUJEMO • V KAKŠNIH RAZMERAH

ČRNA GORA

Do kdaj omejitve?

Vzgoja in izobraževanje nimata prave cene

V Črni gori je vzgojno-izobraževalna dejavnost v zadnjih desetih letih zelo napredovala. Napredek je viden v zmogljivosti in opremljenosti šol ter šolski mreži, v povečanem številu učencev osnovnih in srednjih šol, v kakovosti vzgoje in izobraževanja, v družbenogospodarskih razmerjih itd. V zadnjih petih letih pa so ta napredek začele močnejše ovirati poslabšane gmothe in gospodarske razmere.

Medtem ko smo imeli leta 1976 vključenih v vrtnice samo 7,5 odstotka predšolskih otrok, jih je danes v vrtnicah že 12,7 odstotka. Povečalo se je seveda število vrtnic, pa tudi vzgojiteljev, oprema pa je sodobna.

V osnovnem šolstvu se število učencev v celoti ni povečalo; njihovo število se je zmanjšalo v vseh šolih, povečalo pa v mestih. V desetih letih je bilo zgrajenih deset novih osemletnih šol, preden je bilo obnovljenih. Večji premiki so bili v srednjem usmerjenem izobraževanju. V vseh občinah so nastale nove šole, število učencev in učiteljev se je povečalo. Večje težave imajo s šolskim prostorom še vedno v titograjski in belo-

poljski občini.

Pravi razmah je doživelo v zadnjih desetih letih visoko šolstvo. Univerza Veljka Vlahovića je imela ob ustanovitvi 5, zdaj pa ima 13 visokošolskih organizacij. Študentov je za 31 odstotkov več, stalnih visokošolskih učiteljev za 92 odstotkov, vseh zaposlenih na univerzi pa za 181 odstotkov.

O tem, kako se je v zadnjih letih slabšal gospodarski položaj šolstva, govorijo številni podatki. Leta 1976 sta predšolska vzgoja in osnovno šolstvo dobivala 4,3 odstotka narodnega dohodka, leta 1984 pa samo še 2,5 odstotka. Usmerjeno izobraževanje je dobivalo leta 1976 3,32 odstotka narodnega dohodka, leta 1984 pa samo še 1,6 odstotka, čeprav se je obseg tega izobraževanja občutno povečal. Posledice so najbolj občutili prosvetni delavci. Njihovi osebni dohodki so rasli počasneje kot v drugih dejavnostih. Dodati moramo še to, da okoli 40 odstotkov prosvetnih delavcev nima družbenega stanovanja in se morajo znajti kot vedo in znajo. Marsikje zmanjka denarja za topli obrok med delom, za nadome-

stilo prevoznih stroškov in počitniški regres.

Veliko je bilo v teh letih storjeno za zmanjšanje izdatkov v vzgoji in izobraževanju. Zmanjšalo se je število vaških šol, nekaj pa jih je kljub temu še ostalo, saj jih ni mogoče ukiniti zaradi oddaljenosti, kulturnih in drugih razlogov.

V družbenogospodarskih odnosih nismo uresničili ustavnih načel. Izobraževanje ne ustvarja dohodka, ki bi ustrezal obsegu in kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela. Denar za izobraževanje odmerjajo državni organi; od leta 1974 ga je čedalje manj. Vzgojno-izobraževalna dejavnost in njeni delavci ne morejo vplivati na svoj dohodek. Osebnih dohodkov prosvetnih delavcev zaostajajo za tistimi, ki jih imajo zaposleni s podobno izobrazbo in zahtevnostjo dela v gospodarstvu.

Povprečni osebni dohodki so leta 1985 znašali: v vrtnicah v osnovnih šolah 32.000 din, v srednjih šolah 35.000 din, v visokem šolstvu 42.000 din. Prosvetni delavci upravičeno očitajo družbi, da nima pravega posluha za njihovo delo in težave, še posebej, ko vemo, da sta vzgoja in izobraževanje posebnega družbenega pomena. Dohodkovna razmerja niso v skladu z zakonom o združenem delu, saj ne

moremo govoriti o nagrajevanju po delu in njegovi uspešnosti. Vzgoje in izobraževanja tudi pravilno ne vrednotimo — pravzaprav nimata prave cene, kot bi jo morale imeti vsako delo. V drugih dejavnostih preprosto zvišajo cene, ko zmanjkuje denarja, v izobraževanju pa smo nemočni.

V pripravah na 9. kongres ZK Črne gore in 13. kongres ZK Jugoslavije so komunisti, ki delajo v vzgoji in izobraževanju, poudarili, da mora zveza komunistov poskrbeti za drugačno vrednotenje vzgojno-izobraževalnega dela, za izboljšanje gmothe podlage te dejavnosti in za primerno nagrajevanje njenih delavcev. Izobraževanje mora pač deliti skupno usodo z združenim delom, vendar mora imeti v njem enakopravno mesto. Mar upravniki organi »varujejo« zdrženo delo pred izobraževanjem, kot bi le-to ne bilo njegov pomemben del? In prav ti organi — ne združeno delo — odmerjajo denar. Pa vendar ni mogoče tako preprosto, z odloki, večati in manjšati deleža narodnega dohodka za izobraževanje — ne glede na njegovo družbeno vlogo in na pomen, ki ga imajo v sodobni družbi kakovostni strokovnjaki in strokovni delavci.

PETAR T. RAKOČEVIĆ

v zrcalu
časa

MAKEDONIJA

Pozabljena prednost

Zelo skromni dohodki prosvetnih delavcev

O tem, kako izboljšati gmotni položaj prosvetnih delavcev, so v Makedoniji v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih interesnih skupnostih prejšnja leta veliko razpravljali, lani in letos pa ta vprašanja niso več prišla na dnevni red. Kot da bi v težkih gospodarskih razmerah pozabili na vzgojno-izobraževalno dejavnost ter na sprejeto stališče, da mora imeti prednost v družbi. V resnici jo obravnavajo kot družbeno porabo, ki jo je treba omejiti in ji raje odtegniti kak dinar kot pa ga dodati.

Uradni podatki govorijo o nadaljnjem zniževanju življenjske ravni prosvetnih delavcev. V prvih mesecih lanskega leta so osebni dohodki v osnovnem šolstvu zaostajali za gospodarstvom za 27,7 odstotka, v srednjem šolstvu za 32,2 odstotka, v visokem šolstvu pa za 2,1 odstotka. Lani so se osebni dohodki prosvetnih delavcev sicer povečali za okoli 60 odstotkov, vendar je 70-odstotna inflacija to zvišanje razvrednotila, prosvetni delavci pa so še naprej na repu osebnih dohodkov. Uradni podatki tudi pravijo, da so povprečni stvarni osebni dohodki v zadnjih letih kljub povišanju padli za 35,4 odstotka.

Povprečni osebni dohodki so v Makedoniji znašali lani 29 613 din, din, v vzgoji in izobraževanju pa 31 474 din. To pomeni, da so osebni dohodki v tej republiki zaostajali za 37 odstotkov za povprečnimi osebnimi dohodki v Jugoslaviji.

Statistični podatki osvetljujejo del resnice o življenjski ravni prosvetnih delavcev. Znani pa so primeri, ko nekateri škopski kvalificirani delavci dobivajo tudi po 150 000 din mesečnega osebnega dohodka; časopisi so prinesli vest, da je snalžka dobivala višjo plačo kot visokošolski profesor.

Čeprav je Skupščina SR Makedonije že leta 1984 sklenila, da je treba izboljšati gmotni položaj vzgoje in izobraževanja, je resolucija o srednjeročnem razvoju določila, da se sredstva za srednje usmerjeno izobraževanje lahko povečajo le do višine rasti družbenega proizvoda, sredstva za osnovno in visoko izobraževanje pa morajo zaostajati najmanj za 5 odstotkov. Osebnih dohodkov prosvetnih delavcev bodo torej še naprej zaostajali za gospodarstvom.

Lani je znašal povprečni osebni dohodek v osnovnem šolstvu 28 611 din. Kljub solidarnostni pomoči manj razvitim občinam so razlike med občinami

velike. Najboljše osebne dohodke so imeli prosvetni delavci v Kumanovem, Prilepu, Probištipu, Valandovu in Delčevu. Profesori začetniki so dobivali od 40 200 do 44 800 din, predmetni učitelji začetniki od 36 900 do 40 700 din, učitelji začetniki pa od 33 400 do 37 000 din.

V manj razvitih občinah so bili osebni dohodki slabši. V Vinici je imel profesor začetnik 31 570, v Gostivarju 32 770, v Debru so znašale učiteljske plače komaj 25 528 din. Kvalificirani delavci v »premožnejših« občinah imajo višje osebne dohodke kot učitelji in predmetni učitelji na manj razvitih območjih.

Pred upokojitvijo so profesorji dobivali največ 52 580 din, predmetni učitelji 46 800 din, učitelji pa 41 829 (Kumanovo). V Debru, Vinici in Krševu pa prejemale učiteljice na koncu delovne dobe komaj 31 000 din.

Čeprav financira vse srednje šole Republiška izobraževalna skupnost za usmerjeno izobraževanje, so tudi tu razlike precejšnje. Na boljšem so nekdanje poklicne šole, ki ustvarjajo dodatna sredstva z neposredno menjavo dela. Tako lahko zaslužijo profesorji tudi več kot 60 000 din na mesec (Skopje, Ohrid). Sicer pa dobi po merilih Republiške izobraževalne skupnosti profesor s petnajstimi leti službe komaj dobrih 32 000 din, če porabi šola v ta namen tudi rezervni dinar, pa še nekaj več.

V visokem izobraževanju je le malo boljše. Povprečni osebni dohodki so znašali lani 43 640 din. Po merilih izobraževalne skupnosti dobiva asistent povprečno 26 000 din, predavatelj 32 000 din, višji predavatelj 36 000 din, profesor 42 000 din in redni profesor 47 000 din. Nekateri šole so na boljšem, zlasti tiste, ki lahko zaračunajo svoje dodatne storitve združenemu delu in z dohodki povečajo osebne dohodke do 40 odstotkov.

V letu 1986 se razmer ne bodo bistveno izboljšale. V osnovnem šolstvu se bodo osebni dohodki povečali za okoli 52 odstotkov (v Kumanovem so jih že povečali). Prav tako povišanje je predvideno v visokem šolstvu, v srednjem pa za okoli 55 odstotkov. Lahko torej upamo, da se bodo osebni dohodki prosvetnih delavcev postopno le uredili in po večletnem zaostajanju sledili rasti osebnih dohodkov v celotnem združenem delu.

BOJKO KIRANDŽISKI

HRVAŠKA

Se obrača na bolje?

Izkušnje zadnjih let so obetavne

Po oceni republiškega odbora Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju, znanosti in kulturi Hrvatske je vzgojno-izobraževalna dejavnost leta 1984 zašla v težke gmothe razmere, gmotni položaj prosvetnih delavcev pa je postal kritičen. Zato je republiški odbor skupaj s predstavniki sveta Zveze sindikatov Hrvatske, Izvršnega sveta skupščine SRH, Republiškega sveta in Komiteja za prosveto, kulturo, telesno in tehnično kulturo, Republiško konferenco SZDL, Zvezo skupnosti otroškega varstva in zvezami samoupravnih interesnih skupnosti za osnovno in usmerjeno izobraževanje ter z Republiškimi sekretariatom za finance pripravil načrt ukrepov in dejavnosti za izboljšanje gmotnega položaja prosvetnih delavcev.

Glavni cilj tega načrta je bil zaustaviti nadaljnje zniževanje osebnih dohodkov, še posebej učiteljev in vzgojiteljev, in zagotoviti, da bodo v prihodnje osebni dohodki rasli vzporedno s tistimi v drugih dejavnostih, če je mogoče še hitreje, da bi zmanj-

šali večletno zaostajanje osebnih dohodkov prosvetnih delavcev za tistimi v gospodarstvu.

Pri načrtu niso iskali rešitve samo v povečanju denarja za vzgojo in izobraževanje, temveč tudi v bolj gospodarni porabi tega denarja. Zmanjšanje izdatkov za izobraževanje naj bi bila obveznost tako tistih, ki krojijo politiko vzgoje in izobraževanja, kot onih, ki jo uresničujejo. Z novimi ukrepi in dodatnim denarjem se je gmotni položaj prosvetnih delavcev nekoliko izboljšal in popravil njihovo razpoloženje. Prosvetni delavci so spoznali, da niso prepuščeni sebi in da so odgovorni družbeni organi sposobni najti rešitve kljub težkim družbenim razmeram.

K izboljšanju gmotnega položaja prosvetnih delavcev so največ pripomogli nekateri dodatni ukrepi, predvideni v načrtu iz leta 1984. Tako so občinske skupščine z odlokom zmanjšale vzgojno-izobraževalnim organizacijam nekatere dajatve in davke in s tem povečale razpoložljiv denar za štiri do deset od-

stotkov. V štiridesetih občinah se je tako nabralo za osnovne šole 1819 milijonov dodatnega denarja. Skupščina SR Hrvatske je z zakonom dovolila vzgojno-varstvenim in vzgojno-izobraževalnim organizacijam, da lahko porabijo za določene namene več denarja, kot so ga predvideli družbeni načrti (npr. za povečanje osebnega dohodka delavcem, ki so zaostajali za več kot 10 odstotkov za povprečjem dejavnosti). Zaradi povečanega števila učencev so osnovne šole dobile od samoupravnih interesnih skupnosti dodatnih 184 milijonov, šole usmerjenega izobraževanja pa več kot milijardo.

Počasi in manj vidni so bili uspehi pri uvajanju gospodarnosti in manjšanja izdatkov za vzgojo in izobraževanje. V osnovnem šolstvu so v preteklem šolskem letu zmanjšali število oddelkov za 81, skrčili pa so tudi število zaposlenih pri tehničnih in pomožnih delih. Čeprav so hoteli privarčevati nekaj tudi pri delu samoupravnih interesnih skupnosti, se je število zaposlenih v njih povečalo za 2,8 odstotka. Z

boljšim načrtovanjem vpisa učencev in študentov se je v usmerjenem izobraževanju nekoliko zmanjšalo število izvajalcev, ni pa še prišlo do gospodarno zasnovane mreže šol in programov.

Sindikati in samoupravne interesne skupnosti so spodbudili razmah neposredne menjave dela, zlasti v usmerjenem izobraževanju, vendar ni bilo povsod pričakovanih uspehov. Ko so ocenili uresničevanje sprejetega načrta in dosežene uspehe, so v republiškem odboru sindikata ob podpori sveta za izobraževanje RK SZDL predlagali vsem družbenim organom, naj še nadalje uresničujejo sprejeti načrt tudi v letu 1985. Čeprav se niso zbrani dokončni podatki, vemo, da so se osebni dohodki v usmerjenem izobraževanju v prvih treh mesecih 1985 povečali za 26,4 odstotka. Uresničevanje sprejetega načrta pomeni torej korak naprej k izboljšanju življenjske ravni prosvetnih delavcev.

ŽELIMIR STUBLJA

KOSOVO

Kljub napredku slabo kaže

Velik prepad med potrebami in možnostmi

Čeprav je družba marsikaj storila za izboljšanje gmotnega položaja vzgoje in izobraževanja, so prosvetni delavci pri osebnih dohodkih še vedno neenakopravni z drugimi delavci v združenem delu. Njihovi osebni dohodki so domala 30 odstotkov nižji, zato marsikateri učitelj poišče bolj plačano zaposlitev kje drugje.

Da bi omilili neugodne razmere v tej dejavnosti, je Izvršni svet skupščine SAP Kosovo ob koncu leta 1984 ob rebalansu proračuna dodal izobraževanju 860 milijonov dinarjev. Lani so se sredstva za vzgojo in izobraževanje povečala še za 35 odstotkov. Žal pa ves ta denar ni dosti pomagal, saj so se cene in stroški večali hitreje kot dotacije. Na Kosovo imamo danes 1013 osnovnih in 47 srednjih šol, 7 višjih in 10 visokih šol. Učencev in študentov je okoli pol milijona, učiteljev pa 24 tisoč. V pokrajini

je pouk v albanskem in srbohrvaškem jeziku, na posameznih šolah pa tudi v turškem in romanskem jeziku.

Za leto 1986 je predvideno 53-odstotno povečanje denarja za šolstvo. Vzgoja in izobraževanje bosta dobila celo nekaj več kot druge dejavnosti. Kljub temu pa sredstva ne morejo dohiti potreb, ki se nenehno večajo. Vsako leto se namreč vpiše v prvi razred osnovnih šol okoli 50 tisoč novincev!

Te razmere krojijo tudi osebne dohodke prosvetnih delavcev. Ti so lani znašali v povprečju 31.694 din — v osnovnem šolstvu 30.011, v srednjih šolah 31.916, na višjih šolah 51.482, v visokem šolstvu pa samo 45.031 din.

Da bi končali osnovne šole, ki jih gradijo, bi letos potrebovali 1.696 milijonov din, za nove gradnje bi morali imeti domala 6 milijard din, za novo opremo pa

239 milijonov din. Za zgraditev novih srednjih šol in obnovo sedanjih bi morali zagotoviti več kot poldrugo milijardo din, visoko šolstvo pa bi za naložbe potrebovalo 3 milijarde din. Če bi vse te načrte uresničili, bi bile težave s šolskim prostorom samo omiljene. Ponekod imajo pouk v treh ali celo štirih izmenah. Na šolarja pride komaj 0,80 m² šolskega prostora, na srednješolca pa 0,82 m². Čeprav je vseh študentov 22732, je v študentskih domovih prostora komaj za 4137 oseb.

Ker vsega potrebnega denarja ne bo, bo treba dati prednost krajem, kjer je stanje najbolj preeče, ker je pouk v treh ali štirih izmenah ali pa poteka v zasebnih hišah.

Ko je Skupščina Kosova razpravljala o težkem gmotnem položaju vzgoje in izobraževanja, je sklenila, da je treba zaustaviti nadaljnje slabšanje razmer v šol-

stvu in osebnih dohodkov prosvetnih delavcev ter zagotoviti zadovoljivo raven vzgojno-izobraževalnega dela v vseh šolah. Seveda pa je treba hkrati skrbeti, da se družbeni denar čim bolj varčno porablja. Število srednješolcev in študentov naj bi se zato vsako leto povečalo le za toliko, kakršne so potrebe združenega dela in možnosti družbe.

Podobna prizadevanja za izboljšanje gmotnega položaja šolstva in prosvetnih delavcev zasledimo tudi v občinah. Marsikje so letos že povečali osebne dohodke prosvetnih delavcev za 30 odstotkov, marsikaj pa so storili ali pa še bodo tudi za posodabljanje pouka. Žal pa inflacija sproti spodjeda napredek, cena energije in ostali stroški vrto glavo naraščajo. Šole jih komaj zmorejo, saj namenajo 95 odstotkov dotacij za osebne dohodke.

ISA ILAZI

v zrcalu
časa

VOJVODINA

Šola na robu družbe

Prosvetni delavci so vedno bolj razočarani

V nekaj zadnjih letih se je gmotni položaj vzgoje in izobraževanja zaradi čedalje manjšega deleža v družbenem proizvodu zelo poslabšal. Pomanjkanje denarja je privedlo do zastoja v gmotnem razvoju izobraževanja, pa tudi v rasti osebnih dohodkov prosvetnih delavcev.

Na nezadovoljiv položaj te dejavnosti vplivajo različni vzroki. Cene in izdatki skokovito naraščajo, inflacija je čedalje večja. Okoli 95 odstotkov čistega dohodka gre v šolstvu za osebne dohodke in skupno porabo in samo še 5 odstotkov za širitev gmotne podlage dela. V takih razmerah slabi življenjska vloga šole kot vzgojno-izobraževalne organizacije, saj navedene težave neposredno vplivajo na kakovost in uspešnost vzgoje in izobraževanja mladih rodov.

Ko razpravljamo o socialistični samoupravi preobrazbi vzgoje in izobraževanja, radi poudarjamo izjemen pomen, vlogo in naloge prosvetnih delavcev; pri tem pa radi pozabljamo, da je njihova uspešnost odvisna od družbenogospodarskega položaja vzgoje in izobraževanja, učiteljev in vzgojiteljev. Žal moramo ugotoviti, da združeno delo in družbeno okolje nista dovolj dejavno povezana s šolo, zato tudi šola ne more uspešneje vplivati na kulturni napredek okolja in ostaja na robu družbenega življenja.

Vzroke za manjšo vzgojno in idejno vplivnost šole moramo iskati v družbenem in gmotnem položaju prosvetnih delavcev in učiteljskega poklica. Prosvetni delavci pravijo, da je z razvrednotenjem njihovega dela razvrednoten tudi ugled učitelja in šole. Oba obravnavamo bolj kot nujno zlo kot pa vrednoto naše družbe. Brez večje družbene podpore šoli in učiteljem vzgojno-izobraževalno delo ne more biti primerno cenjeno in uspešno.

Zaradi slabega nagrajevanja in vrednotenja vzgojno-izobraževalnega dela je čedalje več prosvetnih delavcev nezadovoljnih. Razočarani so — vendar ne nad svojim poklicem, pač pa nad družbo, ki je tako odgovorno in zahtevno delo razvrednotila. Razlike in neenakopravnost pri nagrajevanju prosvetnih delavcev najbolj občutijo, ko primerjajo mesto s podeželjem. Ob približno enakem delu znašajo razlike v osebnih dohodkih tudi po 20 tisoč dinarjev.

V letu 1985 je bil v petnajstih vojvodinskih občinah gmotni položaj izobraževanja in prosvetnih delavcev posebno težaven. Ve-

liko je bilo zahtev po izjemni pomoči, saj občine in šole same niso mogle izboljšati razmer in osebnih dohodkov. O tem, kako so se gibal osebni dohodki, le nekaj podatkov:

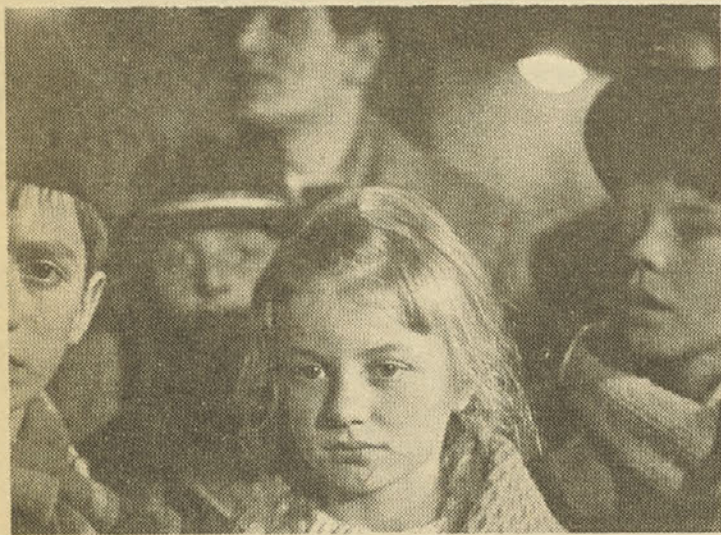
Leta 1985 je bil v osnovnem šolstvu najnižji povprečni osebni dohodek v občini 31.140 din, najvišji pa 47.655 din. V srednjem izobraževanju je bilo najnižje povprečje v občini 32.973 din, najvišje pa 53.211 din. Na višjih šolah je bil ta razpon od 44.623 din do 73.666 din, na visokih šolah pa od 43.323 din do 62.953 din.

Čeprav so lani v občinah tudi po večkrat povečali osebne dohodke prosvetnih delavcev, ne moremo biti zadovoljni z njihovo življenjsko ravni. Prevladuje vtis, da se ta vprašanja rešujejo bolj mimogrede in ne dovolj natančno. Dozdajšnji ukrepi so namreč komaj ublažili trenutne zagate, življenjska raven prosvetnih delavcev pa še naprej nezadržno pada. Potrebne bi torej bile bistvene spremembe pri financiranju te dejavnosti. Treba bi bilo premostiti prepad med proglašanim in resničnim položajem vzgoje in izobraževanja v naši družbi. Z resolucijami si pri tem ne moremo kaj prida pomagati — najti moramo sistemske rešitve. Če družba hoče kakovostno in vzgojno uspešno šolo, ji mora dati tudi potreben denar. To pa zahteva drugačna merila pri delitvi družbenega proizvoda.

Skupščina Vojvodine, ki je letošnjega januarja obravnavala poročilo o gmotnem položaju vzgoje in izobraževanja, je poudarila, da se mora izobraževanje razvijati kot pomemben razvojni dejavnik družbe. Za uskladičev njegovega razvoja z razvojem gospodarstva in drugih dejavnosti so potrebni takojšnji in trajni ukrepi, pa tudi povečanje deleža družbenega proizvoda. Tudi v letnem načrtu pokrajine je treba zagotoviti več denarja, saj sicer ni mogoče zagotoviti enakovrednosti narodov in narodnosti pri izobraževanju.

Seveda bo treba neka privarčevati tudi v šolstvu, izoblikovati gospodarnjšo šolsko mrežo, bolje organizirati delo in varčno porabiti vsak dinar. Že letos bo povečana solidarnostna pomoč manj razvitim občinam, da bi se tako zmanjšale razlike v osebnih dohodkih prosvetnih delavcev. S temi in drugimi ukrepi naj bi postopno izboljšali razmere v vzgoji in izobraževanju, prosvetnim delavcem pa zagotovili boljše možnosti za uspešno delo.

ŽARKO POPOV

Zaskrbljeni obrazi

V KAKŠNIH RAZMERAH VZGAJAMO IN IZOBRAŽUJEMO • V KAKŠNIH RAZMERAH

SRBIJA

Kako povečati drobtinice

Novo spoznanje: tarnanje nam ne pomaga

O gmotnem položaju vzgoje in izobraževanja je bilo veliko razprav na pravkar končanem kongresu Zveze sindikatov Srbije, precej pa jih bo tudi na prihodnjem kongresu Zveze komunistov Srbije. Med prosvetnimi delavci je čutili bolj domiselno iskanje rešitev iz slabega gmotnega položaja te dejavnosti. Nekaj se je spremenilo v samem načinu razmišljanja prosvetnih delavcev. V svojih zahtevah se ne omejujejo več na osebne dohodke, niti se ne ustavijo pri nekdanjem tarnanju nad svojo brdko usodo. Morda so tak vtis ustvarila delno tudi množična občila, ki so se razpisala predvsem o nizkih osebnih dohodkih prosvetnih delavcev. Tako se pozornost javnosti ni usmerila v to, kar je še mnogo pomembnejše: v nezadovoljiv položaj vzgoje in izobraževanja, ki se med drugim kaže tudi v slabih dohodkih prosvetnih delavcev. Časopisi radi pišejo, kako se morajo prosvetni delavci zadovoljiti že z drobtinami, ki padajo z obložene mize, pri kateri se mnogim drugim godi precej bolje.

Tudi v odnosih med izobraževanjem in družbo se nekaj spreminja. Izgovori, češ da živimo v hudih časih, nikogar več ne prepričajo. Lani so na šolah privikrali prekinili delo, delegacije prosvetnih delavcev pa so organizirano obiskale najvidnejše osebnosti v republikah. Žalostno je, če mora učitelj prekiniti delo, če se kot vzgojitelj premišljeno odloči za tak korak. Ivan Stambolić,

predsednik CK ZK Srbije, je tako ravnanje imenoval zločin nad otrokom. V tej trdi besedi je najbrž nekaj resnice. Današnji učenci bodo z leti pozabili marsikaj, ostala pa jim bo v spominu podoba nezadovoljnega učitelja.

Prosvetni delavci so lani velikokrat zborovali, domala vsak pa so poudarili, da jih bolj kot gmotne razmere boli podcenjevalen odnos do izobraževanja in vzgoje. Prosvetni delavec je postal občan druge vrste. Dokler dela, ima vsaj to možnost, da včasih povzdigne glas. Ko pa se upokoji, je odrinjen na sam rob obstoja. Da je to res, potrjujejo tile podatki: ob polni delovni dobi je lani po upokojitvi prosvetni delavec v Bogatiću dobil 13.900 din pokojnine, v Mionici 12.500 din, v Gažinem Hanu 12.000 din, v Peštru 13.900, v Beogradu do 20.000 din. Letos je Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja naredila sicer precej, da bi ublažila stanja, vendar je vse to le kaplja v morje, saj prosvetne pokojnine zaostajajo za nekaj milijonov starih dinarjev.

Republiška skupnost za osnovno izobraževanje je ob koncu lanskega leta izboljšala začetno osnovo za naslednje srednjeročno obdobje. Okoli sto dodatnih milijard starih dinarjev je le deloma poravnalo krivice. Najbolje so se izkazali v Beogradu, kjer se prosvetni delavci danes ne morejo več pritoževati nad svojimi osebnimi dohodki, še zlasti ne, če se primerjajo s ko-

legi na podeželju. Kljub temu je prav med beograjskimi učitelji prišlo do zamisli, naj bi delegacije obiskale vidnejše osebnosti. Združenje beograjskih učiteljev je pripravilo srečanje z Ivanom Stambolićem, Slobodanom Miloševićem, Bogdanom Trifunovićem in Branislavom Ikonićem (to so predsedniki CK ZK Srbije, Mestnega komiteja ZK Beograd, Republiške konference SZDL Srbije in Izvršnega sveta Srbije). Pred tem je učiteljska delegacija obiskala Dušana Čkrebića, predsednika Predsedstva SR Srbije.

Ta srečanja pomenijo korak naprej v organiziranih prizadevanjih prosvetnih delavcev, da tudi sami propomorejo k spreminjanju neugodnih razmer v tej dejavnosti. Beograjski učitelji so nastopali v imenu vseh prosvetnih delavcev Srbije. Vodilne predstavnike so seznanili s težkim gmotnim položajem prosvetnih delavcev, zlasti še upokojencev, predvsem pa so zahtevali, naj družba spremeni svoj odnos do vzgoje in izobraževanja. Z obiskov so se vračali z zagotovili, da se bo položaj izboljšal. Obljube so bile delno že izpolnjene ob koncu lanskega leta. Drugačen odnos do izobraževanja je viden tudi pri najodgovornejših predstavnikih družbenopolitičnih in drugih organov, ki se udeležujejo zborovanj prosvetnih delavcev, še pred nedavnimi pa se niti zmenili niso zanje. Dozorelo je spoznanje, da moramo reševati težave s skupnim trudom.

V najtežjem položaju je visoko šolstvo. Zgodilo se je, da so imeli beograjski osnovnošolski učitelji boljše plače od visokošolskih profesorjev. Letos visoko šolstvo dobilo 42 odstotkov več denarja. Tako se je med visokošolskimi učitelji delno pravilo nerazpoloženje, dozoreva pa tudi zavest, da univerzitetni svet zase in da deli usodo celotne vzgojno-izobraževalne dejavnosti.

Časopis Prosvetni pregled je lani veliko, morda največ pisal o prizadevanjih za izboljšanje gmotnega položaja vzgoje in izobraževanja v Srbiji. O tem je bilo v Svetozarevu posebno svetovanje, ki sta ga pripravili revija Učitelj in Prosvetni pregled. Tudi letos je v pismih bralcev precej prispevkov o teh vprašanjih; v njih se oglašajo marsikateri prosvetni delavci, ki doslej niso pisali v svoje glasilo. Nekaj pisem so ponatisnili tudi drugi časopisi, in revije, nekatere med njimi (Duga, Osmica) pa s tem vprašanjem namenili v posameznih številkah glavni poudarek.

Tako dozoreva spoznanje: Zadeve se ne bodo korenito spremenile, dokler ne bo slišal besede prosvetnih delavcev — tako v najširši javnosti kot na kongresih, ki bodo v resolucijah začrtali nadaljnji razvoj naše družbe.

VANJA BULIĆ

SLOVENIJA

Šolstvo se težko prilagaja takšnim razmeram

Smo res nekoč živeli bolje kot bi smeli?

O gmotnem položaju vzgoje in izobraževanja v naši republici smo v Prosvetnem delavcu dostikrat pisali, zato naj tokrat povzamemo samo nekaj značilnih podatkov — za primerjavo z drugimi republikami in pokrajinami in da bi dobili pregled nad razmerami v celotni Jugoslaviji.

Zmanjševanje deleža družbenega proizvoda za vzgojo in izobraževanje so tudi pri nas nekateri utemeljevali s tem, češ da imamo predrago, za naše razmere prerazkošno, če ne celo razsipno šolstvo. Koliko je v tem resnice in koliko je bilo krčenje sredstev za izobraževanje gospodarsko utemeljeno?

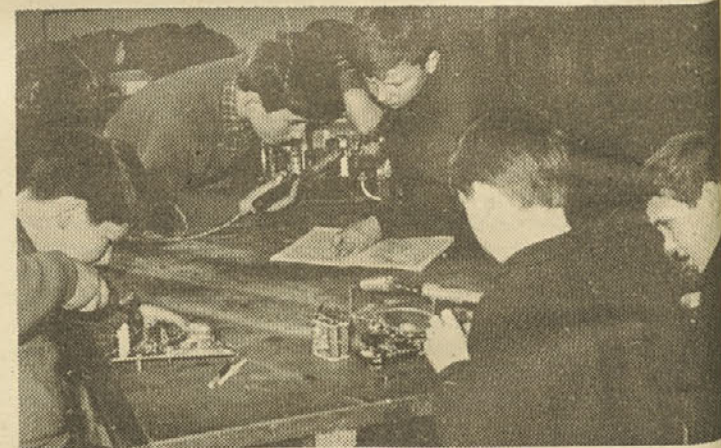
Kdor od blizu pozna razvoj vzgoje in izobraževanja v Sloveniji, ve, da je to področje sledilo splošnemu družbenemu napredku, ni pa preseglo družbenih potreb in možnosti. Velik napredek smo dosegli v predšolski vzgoji in varstvu, vendar drugače biti ni moglo, saj je večina mater zaposlenih (v Sloveniji je med zaposlenimi 45 odstotkov žensk). Za širitev mreže vzgojno-varstvenih organizacij so se delovni ljudje sami odločali, saj so s samoprispevki zgradili tako nove vrtce kot osnovne šole. Starši morajo prispevati tudi razmeroma visoke vsote za vsakega otroka, pa čeprav pravimo, da so otroci največje družbeno bogastvo.

V osnovnem šolstvu je bil napredek v zadnjem desetletju bolj v kakovosti kot v obsegu te dejavnosti, saj ima obvezno osemletno šolanje pri nas že stoletno tradicijo. Želeli smo še višjo raven osnovne šole; v ta namen smo pred desetletjem začeli ustanavljati celodnevne osnovne šole. Danes je v njih le dobra sedmina osnovnošolskih učencev, v nemi za njihovo ustanov-

ljanje pa je domala povsem ponehalo.

O velikem premiku lahko govorimo v srednjem izobraževanju, ki danes lahko sprejema vse, ki so končali osnovno šolo (žal v zadnjem času vpis v srednje šole v manj razvitih občinah upada). Razvili smo sodobno mrežo domov za srednješolsko in študentsko mladino (žal mnogi srednješolski domovi niso polno zasedeni). Celoten razvoj srednjega šolstva pa nikakor ne prehitava potreb sodobnega znanstvenega in tehnološkega razvoja, ki se ne bo več dolgo zadovoljeval s priučenimi in ne kvalificiranimi delavci. Tudi visoko šolstvo ni prehitelo splošnega družbenega razvoja, niti se ni širilo nenačrtno. Znano je, da po številu zaposlenih z višjo in visoko izobrazbo Slovenija zaostaja za jugoslovanskim povprečjem za 2,5 odstotka. V skladu s potrebami družbenega razvoja bomo morali v prihodnje povečati število učencev v zahtevnejših srednješolskih programih, število študentov pa tudi število raziskovalcev in drugih udeležencev podiplomskega izobraževanja.

Omejitveni ukrepi, ki smo jih bili deležni zadnja leta, so močno prizadeli celotno izobraževanje. Medtem ko smo pred desetletjem dajali za izobraževanje celo več kot 5 odstotkov družbenega proizvoda, smo po podatkih Zavoda za družbeno planiranje dajali leta 1980 za to dejavnost samo 3,98 odstotka, leta 1984 pa samo 3,01 odstotka. V pičlih štirih letih se je delež za osnovno šolstvo zmanjšal od 2,41 na 1,86 odstotka, za usmerjeno izobraževanje pa od 1,57 na 1,15 odstotka. Osnovnošolski učitelji pravijo, da se vračamo k tabli in kreditu, saj v osnovnem šolstvu ni

Skupina radioamaterjev

več »skritih rezerv«. Sicer pa je šolstvo vztrajno iskalo možnosti za varčevanje: prevladilo je del stroškov na starše, krčilo mrežo programov in smeri v usmerjenem izobraževanju, uvedlo strožje normative in napolnilo skupine, oddelke, učilnice in predavalnice do zgornje dopustne meje; več ni moglo storiti.

Vse te razvojne težave z vzgojo in izobraževanjem so se posebej občutili prosvetni delavci. Od učitelja in vzgojitelja so prav ta leta zahtevali, naj v skladu z reformo dela več in bolje. Istočasno pa so osebni dohodki zaostajali za splošno rastjo osebnih dohodkov v gospodarstvu, vsakoletne resolucije pa so vse do nedavnega vztrajale pri zahtevi, da morajo sredstva za izobraževanje zaostajati za rastjo družbenega proizvoda. Pokojnine rodov prosvetnih delavcev, ki so nosili težo povojne obnove in graditve šolstva, so uvrstile mnoge upokojene prosvetne delavce v skupino socialno ogroženih.

Prosvetni delavci, ki so desetletja v težkih razmerah požrtvo-

valno delali, ne da bi tarnali nad skromnimi plačami, so se začeli puntati. Ne samo zaradi plač in pokojnin, še bolj zaradi razvrednotenja vzgoje, izobraževanja in znanja, zaradi zapostavljenosti te dejavnosti, ki ji pripisujemo poseben pomen. Ostre in očitajoče so bile besede prosvetnih delavcev tudi na zadnjem kongresu Zveze sindikatov Slovenije in na 10. kongresu ZK Slovenije. O tem smo sproti poročali in pri tem poudarili, da se v zadnjem času družbeno ozračje začelja spreminjati, pa tudi družbeni odnos do vzgoje, izobraževanja in znanosti. Zmagujejo torej napredna stališča in sile — bi rekli — toda zakaj je bilo na to treba čakati toliko let? Ko bomo pri končnem obračunu potegnili črto pod tem, koliko smo s takim varčevanjem pridobili in kaj izgubili in zapravili, kakšen bo končni izračun? Ali bomo po vsem tem znali iskreno in pošteno izluščiti iz izkušenj nauk za prihodnost?

JOŽE VALENTINČIĆ

DRUŽBENOGOSPODARSKI POLOŽAJ IZOBRAŽEVANJA V JUGOSLAVIJI

Slabe razmere — nezaželeni posledice

Tisti, ki ocenjujejo družbeno-gospodarski položaj izobraževanja — in to delajo skoraj vsi — menijo, da je le-ta razmeroma slab. Z njim prav gotovo ne morejo biti zadovoljni predvsem delavci v tej dejavnosti, pa tudi drugi ne. Zaposleni v tej dejavnosti trdijo, da je ta položaj težak, podcenjevalen, nedopusten in da ima nezaželene posledice. Lahko rečemo, da so delavci v izobraževanju najbolj kritični. Tudi drugi ne trdijo, da je v tej dejavnosti vse lepo in prav, vendar menijo, da smo v tej dejavnosti veliko dosegli in da položaj le ni tako slab. To pa še ne pomeni, da je dober. Zaposleni v tej dejavnosti ga namreč merijo le po čistem osebnem dohodku, drugi pa ocenjujejo standard dejavnosti. (Prvi vidijo drevo, ne pa gozda, drugi pa zaradi gozda ne vidijo dreves.)

Takšne ocene so povečini subjektivne, ker temeljijo najpogosteje le na eni vrsti podatkov, in to na podatkih, ki ustrezajo tistemu, ki jih potrebuje.

Položaj izobraževalne dejavnosti pa je treba ugotavljati po več podatkih; le-ti lahko v medsebojni povezanosti prikažejo kolikor toliko objektivno sliko. Zato vam predstavljamo tele podatke:

- število oddelkov, učencev, učiteljev in zaposlenih
- zdajšnja vrednost stavb in opreme
- vlaganja v stavbe in opremo
- vir prihodkov in odhodkov sisov za izobraževanje in razporejanje teh sredstev na: skupne odhodke in na sredstva za svobodno menjava dela
- čiste osebne dohodke: povprečno na delavca v gospodarstvu in povprečno na delavca v izobraževanju.

Največja pomanjkljivost v tem pogledu nastane ob primerjanju istoimenskih podatkov, ki so istoimenski le nominalno — po sintagmi — vendar se med seboj zelo razlikujejo po vsebini. Za primer bomo navedli nekaj podatkov, ki pomenijo isto, vendar so vsebinsko različni: vir prihodkov za izobraževanje, ki so prikazani v podatkih kumulativno, imajo kakovostno neprimerljive vire, ki se razlikujejo od republike do republike in do pokrajine. Usmerjeno izobraževanje pridobiva prihodke iz dohodka, bruto osebnih dohodkov in proračuna. Medsebojno primerjanje je podobno primerjavi jabolk in hrušk: čeprav so tako jabolka kot hruške — sadje, jih vseeno ne moremo primerjati po kakovosti.

Čeprav se v vseh republikah in pokrajinah zbirajo v sisih za usmerjeno izobraževanje sred-

stva iz dohodka, so podatki samo nominalno primerljivi zaradi različne prispevne stopnje, pa tudi zaradi osnove, ki ni ugotovljena. Podobne težave nastanejo, če pregledamo podatke o učencih, ki so končali srednjo šolo. Še težje je »odkriti«, ali so enake poti odhodkov pri sisih, posebno v »okviru« svobodne menjave dela in s to menjavo.

Številčno stanje

Število oddelkov v osnovnih šolah se je v 5 letih neznatno povečalo: od leta 1978/79 do leta 83/84 na 104.522 (0,9%), zato pa se je zmanjšalo število učencev od 2.818.460 na 2.816.693 (za 0,1%). Podobno je bilo tudi v srednjem izobraževanju: število oddelkov se je zmanjšalo za 1.246 (2,3%), število učencev pa se je zmanjšalo od 948.530 na 963.781 (2,1%). V visokošolskem izobraževanju se je število visokošolskih organizacij zmanjšalo od 356 na 340 (4,5%), število študentov pa od 411.175 na 395.175 (12,7%).

Če pregledamo podatke o učencih osnovnih in srednjih šol, ki so končali šolanje v letih od 1974/75 do 1983/84, dobimo pregled dinamike naše dejavnosti v osnovnem in srednjem izobraževanju.

Ko govorimo o številu zaposlenih v izobraževanju, ne smemo pozabiti, da sta dve skupini zaposlenih: eno sestavljajo učitelji, drugo pa vsi drugi zaposleni. To razmerje pogosto pokaže, kakšna je produktivnost dela v izobraževanju, ki ji, žal, namerjamo premalo skrb.

Sestava zaposlenih v izobraževanju 1983/84					
Učitelji			Drugo osebje		
SFRJ	100	223.756	100	100	88.823
BiH	15,5	34.718	100	17,8	15.771
ČG	2,9	6.483	100	2,2	1.948
H	21,0	46.916	100	19,5	17.391
M	8,4	18.714	100	9,9	8.775
Sl	10,5	23.418	100	11,9	10.591
Sr	24,8	55.433	100	22,0	19.548
Ko	9,0	20.106	100	3,8	3.399
Vo	12,2	27.344	100	10,3	9.178

Res je, da prikazuje zgornja preglednica podatke o povprečju za celotno izobraževanje, vendar je očitno, da so razlike med osnovnim, srednjim in visokim izobraževanjem precejšnje. Ti podatki nas morajo spodbuditi, da razčlenimo vsak del posebej, še posebno zato, ker je izobraževalna dejavnost precej izenačena na vsem našem območju tako po organizaciji, tehnologiji in tudi po programih, tako dobimo enoten normativ dela.

Zdajšnja vrednost delovnih sredstev

Na temelju zaključnih računov za leto 1982 je bila stopnja odpisanosti v osnovnih šolah — 19,30%, v srednjih šolah — 29,49, v fakultetah pa — 26,71. Pri tem je treba upoštevati, da je stopnja odpisanosti stavb veliko manjša, odpisanost opreme pa veliko večja.

V ponazoritev bomo navedli le nekaj podatkov.

V Sloveniji je bilo v osnovnih šolah 27,24% odpisanih stavb, opreme pa 67,66%, v Srbiji pa je bilo v visokem izobraževanju odpisanih stavb 29,75, opreme pa 78,22%. Ta dva podatka sta skoraj ekstremna, vendar je treba reči, da so velike razlike med republikami, pa tudi na posameznih področjih vzgoje in izobraževanja. To ustvarja različne možnosti za uredničevanje programov, razlike pa morajo zaposleni velikokrat »nadomestiti s posebno iznajdljivostjo« še posebno, ko gre za opremo. »Oprema« v tem primeru pomeni učno tehnologijo.

Naložbe

Ugotovljeno je, da smo v preteklem obdobju veliko vlagali v vzgojo in izobraževanje. To nam kaže tale preglednica:

Učenci s končano osnovno šolo — študenti s končano fakulteto v 10 letih (1974/75 — 1983/84)						
		OŠ	SŠ	VŠ	OŠ	SŠ
a) 1974/75	b) 1983/84					
SFRJ	a	303.287	183.589	22.002	100	100
	b	320.263	258.678	30.676	105,6	139,4
BiH	a	64.595	32.886	3.656	100	100
	b	73.490	65.363	4.518	113,8	123,6
ČG	a	9.681	6.599	252	100	100
	b	9.861	8.071	438	101,9	122,3
H	a	61.255	40.251	5.328	100	100
	b	59.190	41.290	7.010	96,6	102,6
M	a	25.501	11.061	1.809	100	100
	b	29.515	17.102	3.324	115,7	154,6
Sl	a	22.720	19.267	1.792	100	100
	b	23.373	20.711	2.389	102,9	133,8
Sr	a	67.984	44.076	7.239	100	100
	b	67.285	64.143	9.213	89,9	145,5
Ko	a	24.517	10.950	740	100	100
	b	33.982	19.673	1.985	138,6	268,2
Vo	a	27.034	17.999	1.186	100	100
	b	22.627	22.318	1.786	83,7	124,0

Kaže, da je bilo »najmirnejše« v osnovnem izobraževanju razen izrazitega skoka na Kosovu in izrazitega padca v Vojvodini. Bolj »nemirno« je bilo v srednjem izobraževanju: bolj se je povečalo število srednješolcev s končano srednjo šolo kot osnovnošolcev s končano osnovno šolo. Podatki veljajo za vse republike in pokrajine.

Da bi zvedeli, ali so nastale ali nastajajo kakovostne spremembe pri številu učencev na oddelke ali številu učiteljev na oddelke ali pri številu učencev na učitelja, bomo primerjali podatke o tem za šolsko leto 1981/82 in za šolsko leto 1983/84.

Šolsko leto 1981/82					
Osnovne šole			Srednje šole		
		Število			Število
		Učencev			Učencev
		Učiteljev			Učiteljev
		Oddelkov			Oddelkov
SFRJ	103.804	2.808.575	131.728	34.740	1.008.109
BiH	20.114	622.375	22.781	6.999	227.408
ČG	3.393	84.919	4.301	1.001	32.388
H	20.248	506.503	26.350	8.132	194.395
M	9.936	272.344	12.100	2.456	82.465
Sl	8.749	219.396	12.482	3.268	92.163
Sr	22.566	584.394	29.762	7.146	213.434
Ko	10.711	318.860	13.061	2.606	84.091
Vo	8.087	199.785	10.887	3.132	81.765

83/84.					
SFRJ	104.522	2.816.693	134.703	33.080	963.781
BiH	19.073	583.823	22.531	6.444	212.417
ČG	3.331	82.719	4.334	986	28.773
H	20.576	511.618	27.181	6.792	194.207
M	10.099	272.304	12.666	2.635	82.177
Sl	8.892	221.379	12.370	3.002	84.392
Sr	22.970	605.166	30.544	6.885	205.414
Ko	11.475	336.073	14.032	2.670	82.867
Vo	8.106	203.611	11.045	2.912	73.534

V vsej Jugoslaviji se je neznatno izboljšal položaj učiteljev glede na »breme« — število učencev na učitelja za približno 0,4 učenca v osnovni šoli, v srednji šoli pa za 0,9 učenca. Kaže, da so med republikami precejšnje razlike.

V Sloveniji je prišlo na primer v leto 1983/84 na učitelja osnovne šole 17,8 učenca, na Kosovu pa 23,9 učenca. Treba je ugotoviti, ali vpliva to na standard pedagoške-didaktičnega dela in na osebni (finančni) standard učitelja.

Samo zaradi popolnejšega prikaza o stanju celotnega izobraževanja smo zbrali podatke za leto 1984: število visokošolskih organizacij, število študentov in število učiteljev, ker bomo pozneje pregledali, koliko je vseh zaposlenih v izobraževanju, njihov osebni standard in tudi standard materialnih stroškov.

Visoko izobraževanje 1984/85			
		Fakultete	Študentje
SFRJ	340	359.175	15.701
BiH	55	47.364	1.508
ČG	12	7.349	357
H	66	57.040	3.067
M	36	39.501	1.168
Sl	27	27.691	1.858
Sr	98	109.911	5.410
Ko	17	37.857	1.162
Vo	29	32.462	1.171

Res je, da prikazuje zgornja preglednica podatke o povprečju za celotno izobraževanje, vendar je očitno, da so razlike med osnovnim, srednjim in visokim izobraževanjem precejšnje. Ti podatki nas morajo spodbuditi, da razčlenimo vsak del posebej, še posebno zato, ker je izobraževalna dejavnost precej izenačena na vsem našem območju tako po organizaciji, tehnologiji in tudi po programih, tako dobimo enoten normativ dela.

Zdajšnja vrednost delovnih sredstev

Na temelju zaključnih računov za leto 1982 je bila stopnja odpisanosti v osnovnih šolah — 19,30%, v srednjih šolah — 29,49, v fakultetah pa — 26,71. Pri tem je treba upoštevati, da je stopnja odpisanosti stavb veliko manjša, odpisanost opreme pa veliko večja.

V ponazoritev bomo navedli le nekaj podatkov.

V Sloveniji je bilo v osnovnih šolah 27,24% odpisanih stavb, opreme pa 67,66%, v Srbiji pa je bilo v visokem izobraževanju odpisanih stavb 29,75, opreme pa 78,22%. Ta dva podatka sta skoraj ekstremna, vendar je treba reči, da so velike razlike med republikami, pa tudi na posameznih področjih vzgoje in izobraževanja. To nam kaže tale preglednica:

v 000 000 din					
		1959	1969	1980	100
Naložbe skupaj	31.231	100	61.587	120.717	100
Naložbe v izobraževanje in kulturo	841	2,69	1.738	3.892	3,22
	100		206,6	462,7	

Zaradi spremenjenih razmer se je naglo zmanjševanje vlaganj kazalo tudi v tej dejavnosti, vendar ni bilo v vseh republikah enako.

Bruto naložbe v letu 1983

v 000 000 din					
		Skupno	Izobraževanje in kultura		
SFRJ	100	92.900	100	100	2,2
BiH	16,1	14.918	100	23,4	3,2
ČG	3,1	20.909	100	6,4	4,5
H	25,3	23.557	100	21,3	1,8
M	5,7	5.261	100	4,1	1,6
Sl	12,9	11.972	100	21,1	3,6
Sr	22,9	21.287	100	13,7	1,3
Ko	3,9	3.633	100	3,8	2,1
Vo	10,1	9.360	100	6,1	1,3

Kot vidimo, so se bruto naložbe zmanjšale od 120.717 v letu 1980 na 92.900 milijonov v letu 1983; to pomeni, da so se zmanjšale za približno 23%. Vlaganja v izobraževanje (in kulturo) so se zmanjšala od 3.892 milijonov v letu 1980 na 2.051 milijonov v letu 1983. To pomeni, da so za približno 47% manjša.

Kot kaže, je tudi tokrat prevladalo mnenje, da je izobraževanje — poraba, ki je kriva za stanje v materialni proizvodnji. Od tedaj, ko so nastale večje gospodarske težave, se je vse bolj zmanjševala udeležba izobraževanja v družbenem proizvodu. To zgovorno ponazarja padec vlaganj v absolutnem in relativnem kazalniku (glede na skupna vlaganja).

Viri dohodkov in odhodki v sisih

Ti podatki so zabeleženi v SGJ (1985) kot kumulativa za SFRJ,

v 000 000 din					
		1980	1984		
Prihodki	100	89.215	100	100	250.478
iz dohodka	23,8	21.264	100	24,0	60.307
iz bruto OD	45,1	40.189	100	46,0	115.279
iz OD delavcev	3,8	3.372	100	4,7	11.738
drugo	27,3	24.390	100	25,2	63.054
Odhodki					
1 — skupni		83.306	100		240.635
2 — za ozd		59.873	100		137.289
1 — glede na prihodek		93,3			96,1
2 — glede na prihodek		67,1			54,8

S podatki z zgornje preglednice bi lahko odgovorili na vprašanje, kaj se dogaja z denarjem, ki je namenjen financiranju temeljne dejavnosti vzgoje in izobraževanja. Zakaj je od 100 dinarjev, ki smo jih »vzeli« gospodarstvu v ta namen (in za vseh 100 dinarjev sta »kriva« vzgoja in izobraževanje) dobila temeljna dejavnost (za ozd — za svobodno menjava dela) samo 54,8 dinarjev v letu 1984. Ali ni že v tem del odgovora na vprašanje, zakaj je tako težak položaj te dejavnosti? V 10 letih (1971—1980) je to odlivanje znašalo povprečno okrog 30 dinarjev od 100. Zakaj se je stanje zdaj še poslabšalo? Ali ni dinar, namenjen vzgoji in izobraževanju, odšel po neki čudni poti v napačno smer? In zakaj?

Materialno stanje v tej dejavnosti ponazarja tudi podatek, da so leta 1983 materialni stroški v tem letu znašali na delavca samo 83.960 din. Lahko si predstavljamo, koliko so na primer lahko porabili delavci v neki povprečni šoli (s povprečnim številom zaposlenih, približno 43)! Stanje pa zbujajo skrb, če vemo, da jih je od 8 primerjanih kazalnikov 5 pod povprečjem (83.960 din na delavca za eno leto).

Povprečni čisti osebni dohodek v letu 1984

Zaradi vpogleda tudi v standard zaposlenih, in ne samo v

standard dejavnosti, bomo ob koncu tega pregleda prikazali tudi podatke o izplačanih čistih osebnih dohodkih v letu 1984. Žal nimamo skupnih podatkov o skupni porabi in o stanovanjskih skladih. Po nekaterih podatkih se skoraj vsa sredstva porabijo za osebne dohodke, tako da za skupno porabo (topla malica, počitniški regres, odpravnine, jubilejne nagrade) ne ostane skoraj nič, razen pri redkih izjemah.

Še težje je s stanovanji. Samo v eni izmed republik (Hrvaški) so si prizadevali in rešili stanovanjski problem za delavce v osnovnem izobraževanju, še posebno v notranjosti republike. nadaljevanje na 6. str.

učitelj
vsakdanjik

BOSNA IN HERCEGOVINA

Vsak mesec dolgovi

Ne spomladi ne poleti ni lahko priti do Imljanov, vasice, ki je 25 kilometrov oddaljena od Skender Vakufa, kjer delata učitelja Zorka in Milorad Vujošević. V tem samotnem hribovskem kraju traja zima tudi po devet mesecev in redka sadna drevesa zacvetijo šele junija. Prosvetni delavci imljanske šole le redkokdaj potujejo z avtobusom, ki ne vozi redno do mesta, pošto pa dobivajo le dvakrat na teden. Poleg šole sta v vasi še trgovina in pošta, ki pa nima telefona. Ambulanto so začeli graditi leta 1978, vendar še zdaj ni končana. V trgovini ni kruha, šola nima šolske kuhinje, učitelji pa si morajo peči kruh sami.

Učitelj Zorka in Milorad Vujošević že več kot dve desetletji

din, na težko delovno mesto pa ima 30 točk (vrednost točke je 8000 starih din) — to pomeni 240.000 starih din. Ta vsota mu ne zadostuje niti za vožnjo s taksijem do Skender Vakufa. Taksij namreč ne pride v Imljane, če mu ne plačaš 600.000 starih din! Celo ta malenkostni dodatek, pravi z grenkim nasmehom Milorad Vujošević, bi jim posamezni tozdi osnovnih šol najraje ukinitili. Drva si morajo preskrbeti sami. Kubični meter drv stane 500.000 starih din. Ker se v Imljanah kuri od septembra do maja — Vujoševićeva družina pa potrebuje na leto okrog osem kubičnih metrov — morajo odšteti za drva štiri milijone starih dinarjev. V tej odročni vasi je življenje dražje kot v mestu: liter mleka

Po gospodarski sestavi, infrastrukturi, številu zaposlenih in narodnem dohodku je občina Danilovgrad nekako na meji med nerazvitimi in razvitimi občinami v Črni gori. Ali povedano drugače: že od nekdaj spada med tako imenovane manj razvite občine. Ozemlje na tem območju je zelo raznotero oblikovano, prometne poti pa so dobro razporedene. Do vsakega naseljenega kraja sta speljani cesta in električna. Ozemlje občine prekriva razvejena šolska mreža, šole pa so razmeščene tako, da skoraj noben otrok ob normalnem delu ne more ostati brez šolske izobrazbe. V tej občini so štiri matične osnovne šole: v Danilovgradu, na Slapu, v Spuzu in v Kosovem Lugu. Na širšem območju občine je deset podružničnih šol. Tudi število učencev v njih je sorazmerno s številom stanovalec v šol: 1800 jih je. V to sestavo osnovnega izobraževanja spada tudi otroški vrtec v Danilovgradu, ki ga obiskuje sto otrok.

V predšolski vzgoji in osnovnem šolstvu dela 110 prosvetnih delavcev.

Še pred nekaj leti je osnovno šolstvo v tej občini lepo napredovalo: najprej so zgradili šole v Danilovgradu in na Slapu, pred nekaj leti so zrasla šolska poslopja v Spuzu in Kosovem Lugu. Temeljito so prenovili tudi vse podružnice. Menijo, da jim še dolgo časa ne bo primanjkovalo šolskega prostora, saj le-ta ustreza pedagoškemu standardom. In še nekaj je zelo pomembno: vsi ti prostori so prilagojeni sodobnemu pouku. Urediti bo treba le še kabinete in specialne učilnice, ter jih opremiti z novo učno tehnologijo. Otroški vrtec je sodobno opremljen, v njem preživijo otroci ves dan.

Denar za osnovno izobraževanje v občini Danilovgrad zjemajo iz dveh virov: iz osebnih dohodkov zaposlenih — po prispevni stopnji 4,70 odstotka in od prihodka od samostojnega dela in kmetijstva. Razlika med uresničeno ravnijo lastnih prihodkov in sprejetimi merili za izenačevanje delovnih razmer v osnovnem izobraževanju, ugotovljenih na republiški ravni, poravnava z dodatnim financiranjem republiška samoupravna intere-

sna skupnost za izobraževanje. Za osnovno šolstvo namenijo 11 milijard starih din na leto.

Šole prejemajo ta denar po številu oddelkov. Očitno je ta primarna delitev še zmeraj proračunsko-administrativna. O nagrajevanju po delu in o svobodni menjavi dela seveda ob takšnem razdeljevanju denarja ni mogoče govoriti, saj niso prišli niti do tiste stopnje, da bi ocenjevali, vrednotili in financirali program dela.

V predšolski vzgoji in v osnovnem izobraževanju te občine dela pet vrst prosvetnih delavcev: vzgojitelji, učitelji, učitelji razrednega in predmetnega pouka in profesorji. Ponosno povedo, da imajo dovolj dobrih učiteljev. V zadnjih dvajsetih letih poučujejo vse predmete strokovno usposobljeni pedagoški delavci.

V šolah imajo strogo ločeno redno dejavnost, dopolnilno in dodatno, in svobodne dejavnosti — vse to pa se enakopravno uvršča v učni proces, ocenjuje se, vrednoti in nagrajuje.

Lanskega decembra so imeli prosvetni delavci v Danilovgradu

takšne osebne dohodke: učitelj 40.000 din, predmetni učitelj 42.000 din in profesor 43.820 din. Letos so se ti dohodki povečali v prejšnjih dveh mesecih za 40 odstotkov, ni pa rečeno, da bodo zviševali tudi vnaprej. O takšni ustaljeni začetni osnovni dodaja 0,5 odstotka za vsako leto delovne dobe. Nagrajevanje po obsegu in kakovosti dela je zdaj torej zgolj abstraktna kategorija. Vsi prosvetni delavci pa so dobili lani po 3000 din za top obrok, povrmen denar za vozovnice, primeren počitniški regres — ki je največkrat celo večji od regresa, ki ga prejemajo drugi delavci v občini.

Za primerjavo: tajnik samostojne pravne interesne skupnosti za izobraževanje, kulturo, telesno kulturo ter socialno in otroško varstvo — nekakšna prisilna kombinirana funkcija — učitelj po stroki, ima zdaj 75.000 din osnove.

In za konec: še zmeraj je veliko učencev, ki hodijo v šolo pet in 30 odstotkov prosvetnih delavcev brez stanovanj.

RADOVAN DJUKIĆ

HRVAŠKA

Treba je živeti

Zanimivo: v mnogih zagrebških šolah sploh ne vedo, kaj so učitelji podnajemniki, saj jih preprosto nimajo.

Kdor išče, ta najde, sem si rekel, in se lotil iskanja po telefonu. Končno sem jih vendarle našel — ljudi, s katerimi sem se žele pogovarjati.

»O čem bi se radi pogovarjali?« so me spraševali.

»O čem?«

»O tem, kako živite.«

»A, kako živimo? Iz dneva v dan!« so odgovarjali nekateri, drugi pa so rekli: »Veste, prav rad bi se pogovarjal, samo če ne boste omenili mojega imena.«

»Ne, prosim, pustite me pri miru, zaposlen sem za določen čas. Zato raje ne bi govoril,« so mi odgovarjali tretji.

Četrti pa so rekli: »Le čemu vam bo takle pogovor, ko se tako ne bo nič spremenilo?«

Nazadnje sem vendarle našel, kar sem iskal: zaustavil sem se pri zakoncih Špehar, pri Slavici in Mariu in njuni devetnajstmesечni hčerki Marion. Mario je učitelj telesne vzgoje, Slavica pa učiteljica razrednega pouka v Osnovni šoli Jordanovac v Zagrebu. Poročena sta dve leti, Mario ima osem službenih let, Slavica pa štiri. Slavica je podnajemnica, odkar je odšla iz rojstnega Livna, Mario pa je podnajemnik tako rekoč odkar se je rodil. Tudi njegova mama je bila prosvetna delavka, podnajemnica so bili v Karlovcu in v okoliških krajih — vsepovsod kjer je poučevala. Stanovanje je

dobila šele tedaj, ko je odšla v pokoj: priskrbela ji ga je Zveza borcev, ker je bila udeleženka NOV.

Slavica, Mario in Marion živijo zdaj v majhnem kletnem stanovanju zraven šole, v katerem je nekdaj stanoval hišnik. V to stanovanje so se vselili samo zato, ker niso več prenesli podnajemništva, pa še tu so v resnici brezdomci, saj je njihovo bivališče »zasilno«.

Družina Špehar iz Zagreba (Fotografija Franjo Medar)

Stanovanje je v kleti in zelo vlažno. Hišnikov sin si je v njej »prislužil« kar precej bolezni, pa tudi kolegica, ki je prej tu prebivala, ni odšla iz tega stanovanja najbolj zdrava.

»Kako živi tričlanska družinica z dohodkoma, ki znašata skupaj 140.000 dinarjev in z majhnim otrokom, ki zahteva veliko nege in udobja?«

»Gre nekako, ker mora iti, živimo pa od prvega do prvega v mesecu.«

Od ust so si pritrgovali, da bi vsaj za silo preuredili zdajšnji prostor in ukrotili vlago.

Avtomobila nimajo, zelo pa bi ga potrebovali, saj je vožnja s tramvajem za tričlansko družino dražja od tiste z avtomobilom. Tudi izdatkov za mesečno vozovnico ne bi dobili povrnjenih, ker stanujejo blizu šole in se jim na delovno mesto ni treba voziti.

Časa in denarja zmanjkuje za marsikaj, med drugim tudi za kino, gledališče, koncerte, knjige...

Poleti ne gredo na morje, kar doma sedijo, saj si nimajo s čim plačati počitnic.

Slavica in Mario delata v različnih izmenah, tako da je zmeraj eden pri otroku.

Ko sta mi povedala, kolikšen osebni dohodek imata, je bilo slišati skoraj tako, kot bi se opravičevala zaradi »visoke« vsote. Pojasnjevala sta namreč, da imata takšne plače šele od novega leta,

žive prosvetni delavci, pa ne morede nič, da bi se to spremenilo. Ne prizadevajo si, da bi prosvetni delavec dobil v družbi tak položaj, kakršnega bi moral imeti.

Vsi pa vemo, da brez prosvetnih ni ne preteklosti niti sedanjosti niti prihodnosti.

Najtežje in najhujše pa je, ko ne vidijo možnosti, da bi se njihovo stanovanjsko vprašanje rešilo. Mario in Slavica včasih razmišljata, da bi spremenila poklic.

Toda Mario ima svoj poklic, rad, učiteljstvo mu je v krvi, zato bo najbrž kar ostal v šolstvu. Rad pa ima tudi šolo, saj je v njej po petih letih čakanja končno vendarle dobil stalno zaposlitev.

Takšen je bil njun monolog, čeprav je v resnici več govoril Mario kot Slavica.

Res je tudi, da ta družinica značilni podnajemniški primori, toda, ali ni boljše stanovanje v vlažnem kletnem stanovanju, ki je samo zasilno bivališče, kot pa v gospodinjstvu, ki ne mara otrok in lahko vsak trenutek vrže na cesto?

Odhajam od svojih gostiteljev, prisluškujem šumenju jablan v šolskem dvorišču in opazujem soncem obžarjene obronke Zagrebačke gore.

»Vsaj čist zrak in lep razgled imate,« navržem ob slovesu.

»To pa je tudi vse,« sta mi odgovorila.

IVAN RODIĆ

Zorka in Milorad Vujošević

živita in vztrajata v takšnih razmerah — pri zahtevnem in odgovornem delu. Od takrat, ko sta prišla, pravi Milorad, delita dobro in slabo s krajani tega zaselka visoko v hribih in delata na osnovni šoli 4. julij v Imljanah skupaj še s petimi učiteljskimi pari.

Zaradi njihovega dela je ta oddaljena šola v zadnjih letih dosegla najboljše uspehe v občini Skender Vakuf in na vsem območju Zavoda za napredek vzgojno-izobraževalnega dela Banjaluka.

V Imljanah so se rodile in tam so končale tudi osnovno šolo tri Zorkine in Miloradove hčerke: Dijana, Milijana in Vidosava, ki se zdaj šolajo v Titogradu.

»Dokler se niso šolale v Titogradu, sva še imela nekaj denarja,« pojasnjuje Milorad Vujošević, ravnatelj šole, »zdaj pa vem samo to, da denarja ni. Izdatki za življenje v našem kraju niso znášali niti desetino zdajšnjih izdatkov. Le malokdo ve, koliko potrebujejo otroci za obleko, hrano in knjige. Moje hčere, ki so zdaj v majhnem opremljenem stanovanju v Titogradu, porabijo samo za elektriko 500.000 starih dinarjev, dati pa jim morava tudi žepnino. Najini skupni osebni dohodki na mesec niso večji od devet starih milijonov.«

Milorad se spominja, da je leta 1962 prejemal 13.650 din in dodatek za težko delovno mesto (14.000 din), drva je dobival brezplačno in jih je lahko kuril, kolikor je hotel. Zdaj pa znaša začetna osnova 3.840.000 starih

stane osem tisoč starih din, jajce pa že pet tisoč starih din, le sir je cenejši.

Še natančnejše podatke o denarnem stanju njihove družine nam je dala Miloradova žena Zorka: »Dokler so bili otroci majhni, sva lahko vsaj nekaj prihranila. Zdaj, ko so odšli v Titograd (najstarejša Dijana študira na fakulteti za strojništvo, Milijana in Vidosava pa hodita v srednjo šolo), sva porabila vse prihranke, ker sva jim morala opremiti stanovanje. Vsak mesec plačujemo zanje povprečno pet starih milijonov. Poleg tega pa jih greva obiskat v Titogradu tri ali štirikrat na leto; takrat jim odneseva čebrič sira in mesa, da jim zagotoviva vsaj ta živila. In koliko denarja porabiva za pot do tja in nazaj! Potem ko jim pošljeva denar, nakupiva hrano in poravnava vse najnujnejše izdatke, se morava vsak mesec zadolžiti. V resnici imava dva doma. Če se ne bova preselila k hčeram, res ne veva, kako bova izhajala. Ko bi le dobila vsaj eno delovno mesto v Titogradu!«

Ob koncu pogovora nas je Miloradova žena prosila, naj pišemo in poudarimo tole:

»Družba bi morala omogočiti prosvetnim delavcem, ki že desetletja delajo v odročnih krajih, da bi se lahko zaposlili v mestu. Ni pomembno, v kateri republiki ali pokrajini. Tudi naši otroci bi morali spoznati mestno življenje — tako pa se zdaj čudijo nebotičnikom in se v mestu ne morejo znajti...«

MILAN R. MARKOVIĆ

nadaljevanje s 5. str.

Povprečni čisti osebni dohodek v letu 1984

	Skupno	Izobraževanje
SFRJ	100	100
BiH	92,7	89,0
CG	80,5	77,7
H	108,3	107,5
M	78,8	76,5
SI	121,7	130,3
Sr	94,4	96,9
Ko	78,2	75,2
Vo	102,4	101,5

Ti podatki povedo dovolj, komentar skoraj ni potreben. Pripomnimo naj le, da so podatki kumulativni za vse zaposlene v vzgoji in izobraževanju — od

snažilke do rednega univerzitetnega profesorja.

° Statistični podatek o številu šol pomeni število statističnih enot, ne števila tozov ali ozdov.

° Djuro Bažulić: Sredstva za proširenje materialne osnove rada u odgoju i obrazovanju

DJURO BAŽULIĆ

učitelj
vsakdanjik

KAKO ŽIVIMO PROSVETNI DELAVCI • KAKO ŽIVIMO PROSVETNI DELAVCI •

KOSOVO

Premalo denarja in stanovanj

Center za usmerjeno izobraževanje Stjepan Dječević v Prištini je začel delovati leta 1965 pri zavodu za zaposlovanje kot šola za kvalifikacijo in prekvalifikacijo delavcev, ki se niso mogli redno šolati ali pa so iz različnih razlogov prenehali hoditi v šolo. Šola se je s to dejavnostjo ukvarjala vse do leta 1980, tedaj pa je postala samostojna vzgojno-izobraževalna organizacija za srednje usmerjeno izobraževanje. Zdaj usposablja mlade za poklice v gradbeništvu in strojništvu.

Letos jo obiskuje 876 učencev (od teh jih ima 652 pouk v albanščini, 214 pa v srbohrvaščini); zanje skrbi 45 učiteljev, med temi je največ inženirjev gradbeništva in strojništva.

Čeprav šola ni imela dovolj prostora za teoretični pouk, je dosegla lepe uspehe. Ti se kažejo predvsem pri praktičnem proizvodnem delu, ki je prineslo šoli velik denarja.

»Ponosni smo,« pravi ravnatelj, »da je naša šola po dosežkih pri povezovanju teoretičnega in praktičnega dela ena izmed najboljših šol, ne samo v Prištini, temveč tudi v pokrajini. Uresničili smo učni načrt in hkrati zagotovili šoli veliko denarja, ki smo ga uporabili za izboljšanje delovnih razmer in za gmotno podlago šole.«

Kakšen je gmotni položaj izobraževanja nasploh in še posebej vaše šole?

»Izobraževanje je že dolgo v slabem gmotnem položaju ne samo zaradi nizkih osebnih dohodkov učiteljev, temveč tudi glede gmotne podlage. Denar, ki je namenjen izobraževanju v zadnjih letih, ne zadošča za posodabljanje pouka, za nakup potrebnih učnih pripomočkov in za izboljšanje delovnih razmer. Povedati je treba, da nekateri šolski kolektivi zaradi pomanjkanja denarja uporabljajo tistega, ki je namenjen za izboljšave vzgojno-izobraževalnega dela, za posodabljanje osebnih dohodkov. To dopuščamo, čeprav vemo, da v resnici ravnamo napak. Drugače ne gre, ker ni drugih možnosti za izboljšanje osebnih dohodkov učiteljskega.«

Razlikujemo se od drugih šol v mestu; nam je veliko boljše prav zaradi proizvodnega dela. Lani smo s tem zaslužili veliko več kot dve in pol milijardi starih din. To je pomenilo veliko denarja za naš kolektiv. Z njim smo razširili proizvodnjo, začeli smo bolj sodelovati z združenim delom in dosegli nove uspehe pri proizvodnem delu. Zdaj poznajo naše proizvodno delo v mestu in drugod, zato imamo veliko ponudb za različna dela za strojno in gradbeniško stroko. Tudi druge šole bi lahko delale po našem zgledu, vendar za to nimajo možnosti. Te šole imajo le en vir dohodkov — denar, ki jim ga daje samoupravna interesna skupnost za izobraževanje, zato imajo veliko težav. Menim, da bi morala samoupravna interesna skupnost za izobraževanje to upoštevati pri razporejanju denarja.

Prosvetni delavci na srednjih šolah so v slabem položaju, saj se giblje njihov osebni dohodek od 45.000 do 60.000 din, odvisno od šol, kjer delajo. Na naši šoli je boljše, naši učitelji prejemaajo od 55.000 do 60.000 din na mesec.

To res ni veliko, pa tudi ne tako malo, če upoštevamo, da imajo nekateri prosvetni delavci še nižje osebne dohodke.

Velik problem so tudi stanovanja za prosvetne delavce. Povedati je treba, da veliko starejših prosvetnih delavcev se zdaj nima stanovanja. Menim, da bi družba morala rešiti to občutljivo vprašanje.

Tako bi hkrati pripomogla k boljšemu razpoloženju prosvetnih delavcev in jih spodbudila, da bi raje delali z otroki.

Življenjska raven prosvetnih delavcev se slabša in to prav gotovo vpliva tudi na učinkovitost njihovega dela. Učitelji, ki niso zadovoljni s svojimi osebnimi dohodki, se ne zanimajo za to, da bi izboljšali dosežke vzgojno-izobraževalnega dela. Menim, da mora družba nameniti več denarja za šolstvo, hkrati pa zahtevati večjo kakovost in boljši uspeh pri vzgojno-izobraževalnem delu.

B. BERIŠA

MAKEDONIJA

Pogumni ostajajo

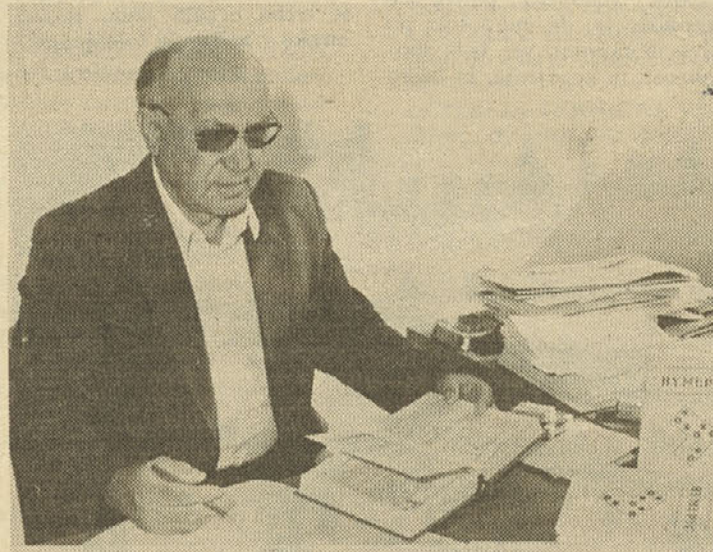
Profesor matematike Duško Kovačev spada med nestorje pedagoške akademije v Skopju, svoje številne sposobnosti pa nesebično razdaja pri vzgojno-izobraževalnem delu, spopolnjevanju predmetnikov in učnih načrtov pa tudi pri usposabljanju prihodnjih učiteljev.

Življenjski optimizem, brezmerno navdušenje in dobra volja so najbrž tiste poglobitve lastnosti, ki so mu pomagale skozi scile in karibde učiteljskega poklica od leta 1950 pa do danes, od tedaj, ko je začel v Makedoniji nastajati izobraževalni sistem, pa do sodobnih metod usposabljanja učiteljev.

Znano je, kako žive dandanes prosvetni delavci pri nas in kako malo možnosti imajo tudi prihodnji učitelji. Zaradi vsega tega smo vprašali profesorja Kovačeva, kaj misli o življenjski ravni učiteljev. Takole je odgovoril: »Z mojim osebnim dohodkom, ta znaša 63000 din in z ženino pokojnino, tudi ona je bila prosvetna delavka, je mogoče nekako preživeti, posebno zato, ker so otroci pri kruhu in imajo stanovanje. Mojim mlajšim kolegom pa je težje, posebno tistim, kjer sta oba zakonca zaposlena v šolstvu in imajo majhne otroke. Ne morejo na počitnice, še tako majhnih želja si ne morejo izpolniti. Skratka, odreči se morajo

skoraj vsemu, kar lepša človeku življenje.

Dandanes je bolj kot kdaj koli očitno, da je delo prosvetnih delavcev izredno nizko ovrednoteno in ni več skrivnost, da so nekateri naši kolegi v nič kaj zavdanja vrednem položaju. Samo

Duško Kovačev

ljubezen do poklica, ki so jo nekdanji gojili in širili starejši rodovi učiteljev, tisti, ki niso vrednotili življenja samo po denarju, nas je zadržala v šolah. Izobrazbena sestava učiteljev je na precej višji ravni, kot drugod, zato vemo, da so osebni dohodki prosvetnih de-

lavcev veliko nižji od dohodkov delavcev v gospodarstvu. Vse to zmanjšuje ugled prosvetnega delavca, učiteljski poklic je postal razvrednoten. Slab položaj prosvetnih delavcev čedalje bolj vpliva na to, da se mladi odvrčajo od učiteljskega poklica. To

je zanje poklic brez perspektive, vsaj kar zadeva gmotni položaj. Zaradi vsega tega bi morala biti družba zaskrbljena, če se bo tako nadaljevalo, bodo postajali učitelji čedalje slabši učenci. Prav ti pa naj bi usposabljali rodove za 21. stoletje, za prehod v tretjo

tehnološko revolucijo. Vse to pa seveda ne pomeni, da ne bomo imeli več dobrih predmetnih učiteljev in profesorjev. Najbrž se še marsikdo spominja časov, ko je nekaj pomenilo biti učitelj ali prosvetni delavec, skratka človek, ki sme delati v šoli.

Razvrednoteno je tudi delo pri pisanju učbenikov. Učbenike piše profesor Kovačev že od leta 1964; tega dela se je lotil zaradi svoje velike ljubezni do matematike. To mu tudi lahko verjame, saj vemo, da nagrada, ki jo dobi pisec učbenika v Makedoniji, res ne zboljšuje življenjske ravni. Duško Kovačev pa kljub temu izredno zavzeto in požrtvovalno sodeluje tudi pri urejanju in uveljavljanju edine makedonske revije za matematiko — Numeruse, ta je namenjen osnovnim šolam, izhaja pa v 30 tisoč izvodih.

Profesor Duško Kovačev je bil za svoje obsežno in požrtvovalno delo odlikovan z redom dela s srebrnim vencem. Tudi zdaj, ob koncu svoje delovne dobe, ne trudi dela, saj je prepričan, da je delo v šolstvu plemenito opravilo. Prav zaradi tega tudi trdno verjame, da se bodo zdajšnje razmere v izobraževanju že kar kmalu popravile, saj je to področje v resnici pomemben dejavnik v razvoju gospodarstva in vse družbe.

KIRO GOČKOV

SRBIJA

Zakaj tolikšne razlike?

Pogovor s pedagoškim svetovalecem Ivanom Stanojevićem

Na nedavnem posvetovanju o zdajšnjem položaju pedagoške svetovalne službe v Srbiji je bilo veliko povedanega o slabem gmotnem položaju tega področja.

Med drugim smo slišali, da je pedagoško-svetovalna služba prisiljena delati za samoupravne interesne skupnosti (le-te jo namreč financirajo, vendar ne dovolj), še najmanj pa dela za šole, katerim je namenjena. Povedali so tudi, da v prosvetno-pedagoških zavodih v Srbiji nimajo dovolj pedagoških svetovalcev za

vsa vzgojno-izobraževalna področja in da so zaradi tega spet prizadete šole.

Osební dohodki pedagoških svetovalcev so bili še posebno ob koncu lanskega leta zelo slabi, šele ob začetku letošnjega so se nekoliko popravili. Izboljšanje pa ni bilo enako po vsej Srbiji.

Vsak pedagoški zavod ima pač toliko denarja, kolikor mu ga namenja občina ali občine, katerim pripada. O teh razlikah nam je spregovoril pedagoški svetovalec za telesno vzgojo pri Republiškem zavodu za napredek vzgoje in izobraževanja v Beogradu Ivan Stanojević.

»Ko sem se pred 36 leti zaposlil kot profesor na beograjskem učiteljskišću, sem prejel 18.000 din na mesec, danes pa je moj osebni dohodek 102.000 din. Spada med nekoliko višje dohodke v vzgoji in izobraževanju, vendar vsi moji kolegi nimajo tolikšnega.«

Spominja se primerov iz območnih in medobčinskih zavodov. Učitelj telesne vzgoje v Prokuplju ima 35.000 din na mesec, pedagoški svetovalec iz Kraljeva pa je lani prejel 65.000 din. Tudi Sjenica, Raška, Novi Pazar in druge občine, ki spadajo pod zavod v Kraljevo, niso prav bogate, to občutijo tudi njegovi kolegi. Več denarja imajo zavodi v Nišu, Titovem Užicu, v Kragujevcu in Smederevu. Skratka, različno, kot pač povsod v šolstvu.

Tudi položaj telesne vzgoje je negotov in ni povsem enak. Tolaži ga le to, da imajo srbski zavodi dovolj svetovalcev za to področje. Močan aktiv, ki ga odlikujeta strokovnost in tovarštvo, sestavlja 16 fantov različne starosti.

»Če govorimo o delovnih razmerah za pouk telesne vzgoje, menim, da so na boljsem osnovne šole, še posebno novejš.

Več kot 40 odstotkov osnovnih in srednjih šol ima zadovoljive, čeprav različne delovne razmere. Prav tolikšen je odstotek tistih šol, ki imajo izredno slabe delovne razmere. Še bolj žalostno pa je,« pravi Ivan Stanojević, »da veliko športnih objektov ni dostopnih učencem. To pa zato, ker se niso sili (za izobraževanje, za osnovno in za srednjo šolo in sis za telesno vzgojo) sporazumeli, da bodo te objekte smele uporabljati tudi šole.

Takih primerov je veliko. Eden izmed teh je tudi v Beogradu, na Banovem brdu, kjer je nekaj srednjih in osnovnih šol, ki nimajo dovolj ne športnih pripo-

močkov ne prostorov za telesno vzgojo. Nedaleč od teh pa so lepa športna igrišča. Le-ta so za šole zaprta, ker niso »njihova«. Bolj razumljivo bi bilo nasprotno.

Pred nedavnim je dan v javno razpravo Načrt razvoja telesne vzgoje za naslednje srednjoročno obdobje in o njem morajo odločati tudi prosvetni delavci.

Dokument predvideva graditev novih igrišč, bazenov in drugih športnih objektov. Če pa bodo tudi ti zaprti za šole, ne bo učencem preostalo nič drugega, kot da bodo potrkali na vrata teh »sezamov« šole po končanem pouku. Seveda, če jih ne bo do takrat že minilo veselje.

Ivana Stanojevića, enega izmed prvih vrhunskih povojnih atletov (tek na 110 metrov z ovirami) skrbi vse to veliko bolj kot pa gmotni položaj zavodov, kjer delajo on in njegovi kolegi. Še nekaj let mu manjka do upokojitve. Izpolnil jih bo tako, da bo sodeloval pri uresničevanju novih učnih načrtov v osnovni šoli.

Njegova zasluga je, da imajo edino osnovnošolski in srednješolski učitelji telesne vzgoje v Srbiji priručnik za to vzgojno področje. Prav tej zvrsti literature, ki je nujno potrebna vsakemu učitelju, se namerava posvetiti pedagoški svetovalec Ivan Stanojević, ko se bo upokojil.

Bogata je zakladnica pedagoških izkušenj, ki jih je zbral kot profesor in ob spremljanju dela njegovih kolegov na šolah. Bogatejša kot denarnica. Moč osebnosti in upanje na boljše čase velikokrat nadomeščata tanko prosvetno denarnico.

Takšen zdrav duh pa je zmeraj in samo v zdravem telesu.

MARINA KOSTIĆ

Za veliko dela skromna nagrada

Na Kosovu ima zelo malo šol šolskega pedagoga, ponekod pa ga ne premore vsa občina. Uroševac spada med občine, ki so zaposlile pedagoge tako, da po en pedagog skrbi za več šol hkrati. Redžep Imiti študi delo kot pedagog na Osnovni šoli Peko Tepavčević v Uroševcu.

Njegov osebni dohodek znaša okrog 42.000 din na mesec s povečanjem 30 odstotkov v letošnjem letu. Šolo obiskuje 2300 učencev, ki so razporejeni v 73 oddelkov, v teh dela 80 učiteljev.

Pouk poteka v treh izmenah, za vsakega učenca je na voljo le 0,38 kvadratnega metra prostora.

ra, zato razen rednega pouka skorajda ni mogoče organizirati tudi drugih oblik šolske in obšolske dejavnosti, kot sta dopolnilni in dodatni pouk ali svobodne dejavnosti. Tudi telesne vzgoje ne morejo uresničevati po učnem načrtu, ker ni telovadnice.

Enako je s politehnično vzgojo, ker ni delavnice in nimajo potrebnega orodja. Biologijo, kemijo in fiziko poučujejo največkrat v za to določenih kabinetih.

Na šoli poteka pouk v albanščini in v srbohrvaščini, skupni pa so delo nekaterih krožkov in javni nastopi pred starši in drugimi obiskovalci. Doslej ni bilo

na šoli težav ne v medsebojnih ne v narodnostnih odnosih. Vsi učenci albanске narodnosti se učijo srbohrvaščine od 4. razreda in nasprotno.

Redžep Imiti pravi, da pomaga učiteljem tako, da z njimi načrtuje delo in rešuje različne probleme pri delu z otroki. Zdaj učitelji sodelujejo s pedagogom, v začetku pa ni bilo tako. V strokovnih aktivih pripravlja strokovno spopolnjevanje za učitelje, za razredne in učiteljske svete in hospitira pri pouku, da bi z nasveti pomagal izboljšati vzgojno-izobraževalno delo na šoli.

Končno je šolski kolektiv spoznal, da potrebuje šola pedagoga in ne glede več nanj kot na »kontrolno«.

»Čeprav si prizadevam, se mi redko posreči vpeljati kakšno novost v pouk predvsem zato, ker imamo premalo prostora.

Nekateri učitelji sprejemajo novosti, drugi pa se izgovarjajo, da

Obvestilo

Maturantje učiteljskega v Ljubljani (šolsko leto 1948-49) se dobimo 7. junija ob 10. uri v Kostanjevici na Krki. Prijavite se na naslov: Lado Smrekar, Ljubljanska 8, 68311 Kostanjevica na Krki ali po telefonu (068) 69-750.

SABIT JAHA

KAKO ŽIVIJO PROSVETNI DELAVCI • KAKO ŽIVIJO PROSVETNI DELAVCI •

SLOVENIJA

Učitelj je po srcu optimist

Kljub slabim razmeram je vendarle še nekaj šol, ki prizadevno in ustvarjalno uresničujejo visoke cilje; razvijajo se v sodobne šole, takšne, ki skrbijo, da bo tudi mladina v odročnih krajih imela odprto pot v svet — v delo in nadaljnje izobraževanje. Ena takšnih šol s prizadevnim kolektivom je tudi v Loškem potoku, vodi pa jo Boris Zupančič.

— Kako uresničujete zamisli o sodobni šoli v današnjih, za vzgojo in izobraževanje malo ugodnih razmerah? Smo vprašali v začetku pogovora ravnatelj, ta pa nam je pripovedoval:

»V Loškem potoku, kjer se združijo šest vasi na visoki planoti med Ribniško in Loško dolino, in je bil že od nekdaj ena najbolj osamljenih sosesk na Slovenskem, smo se delavci šole skupaj s starši dogovorili, da bomo skupno razvijali tako šolo, ki bo naše otroke skozi igro in pridobivanje znanja popeljala v svet življenja. Učence želimo usposobiti tako, da bodo lahko po osmih letih šolanja sami varno stopili po življenjski poti. Pri tem so nam veliko pomagale nove pravne in pedagoške usmeritve Zakona o osnovni šoli. Veliko so nam pomagali tudi svetovalci Zavoda SRS za šolstvo in delavci Pedagoškega inštituta iz Ljubljane. Še posebno pa nam je k tej usmeritvi pomagala uvedba celodnevne organizacije vzgojno-izobraževalnega dela.

Ker smo majhna šola s samo osmimi oddelki in trenutno 179 učenci, je za nas vrednotenje dela po številu oddelkov zmeraj pomenilo pomanjkanje denarja in učiteljev. Celodnevna osnovna šola pa je postavila izhodišče za vrednotenje dela uresničevanje programov.

Za takšno šolo, kot je naša, je še posebno pomembno, da daje učencem vsa tista spoznanja, za katera so bili zaradi okolja, v primerjavi z drugimi sovrstniki, prikrašani.

Naše temeljno pedagoško izhodišče je, da mora šola pri učencih razvijati vse tiste sposobnosti in nagnjenja, ki lahko

Šola v Loškem potoku

oblikujejo učenčev osebno. Učenec mora imeti možnost, da teoretična spoznanja čimprej preverja v praksi. Zato se vsi, učenci in učitelji, povezujemo pri proizvodnem in družbenopotrebnem delu. Učenci vodijo svojo delovno organizacijo — šolsko zadrugo in tako pri delu spoznavajo družbenogospodarske odnose. Ti odnosi pa so hkrati tudi pedagoški odnosi, saj učitelj in učenec skupaj delata in se ob vzgoji in izobraževanju dopolnjujeta. Ob enakopravnem sodelovanju v vseh procesih vzgojno-izobraževalnega dela

postaja učenec v resnici subjekt. To pa je kažipot za oblikovanje sodobne šole.

Kako živijo učitelji vaše šole, kako se prebujajo s svojimi osebnimi dohodki, še posebno, ko si je treba urediti dom, poslati otroke v nadaljnje šolanje ipd.? Večina učiteljev stanuje in živi

postaja učenec v resnici subjekt. To pa je kažipot za oblikovanje sodobne šole.

Kako živijo učitelji vaše šole, kako se prebujajo s svojimi osebnimi dohodki, še posebno, ko si je treba urediti dom, poslati otroke v nadaljnje šolanje ipd.? Večina učiteljev stanuje in živi

postaja učenec v resnici subjekt. To pa je kažipot za oblikovanje sodobne šole.

postaja učenec v resnici subjekt. To pa je kažipot za oblikovanje sodobne šole.

postaja učenec v resnici subjekt. To pa je kažipot za oblikovanje sodobne šole.

Kdaj prevladuje v vaši zbornici optimizem, kdaj pa malodušje?

Vsak pedagoški delavec, ki si je želel postati učitelj, je po srcu prav gotovo optimist. Ne predstavljam si »pravega« učitelja — pedagoga, ki ne bi bil takšen, saj je pedagogika po izvirnem načelu veda optimizma.

V zadnjem času se tudi pri nas tu in tam pojavijo nevihtni oblaki — sence malodušja. To se zgodi predvsem takrat, ko se moramo pogovarjati o materialnem vrednotenju našega dela.

Človek hoče imeti poleg dela še kaj več od življenja. V čem najdete vi, v čem pa vaši sodelavci sprostitev in zadovoljstvo v prostem času?

Pedagoški delavci preživimo precejšen del svojega časa v šoli. Vzgojno-izobraževalno delo je organizirano tako, da poteka od ranega jutra do poznega popoldneva. Za prosti čas nam ostane sorazmerno malo ur in še tiste velikokrat uporabimo za pripravo na delo. Smo pač učitelji.

Sam namenjam veliko prostega časa aktivnemu delu v Zvezi prijateljev mladine. Delo v tej organizaciji je zelo zahtevno, a žal še bolj zapostavljeno kot naše, čeprav se prav v okviru te organizacije uresničuje dober del vzgojnih programov.

Tako le malo, zares malo časa ostane za to, da se lahko posvetim svoji družini. In skorajda... znan je rek o kovačevi kobili.

Kateri so globlji motivi, na katere se opira učitelj tudi v današnjih časih in iz katerih črpa zmeraj nove moči in navdih?

Učitelj lahko dobiva novo notranjo moč in pedagoški navdih za nadaljnje delo samo pri učencih. Učitelj je kot vrtnar. Najbolj srečen (a tudi otožen) je takrat, ko vzgoji rožo — novo drevo, ki je samo sposobno za nadaljnje življenje.

Tudi tretje življenjsko obdobje je lahko bogato

»Odhod v pokoj ima po polnih delovnih letih v vsakem poklicu, seveda tudi v prosvetnem, dobre in slabe strani. Naglica je dandanes že tolikšna, da človeku, ki se bliža pokojnici, ne koristi. Iz številnih delovnih nalog in samoupravljalno-managerskega dela si želi miru.« Tako je razmišljal

Ernest Rečnik, upokojeni prosvetni delavec, učitelj in ravnatelj iz Šentjurja pri Celju, ko smo ga vprašali, kako preživlja dneve v pokoju. In naprej: »Na drugi strani pa prinaša odhod v pokoj tudi veliko nevšečnosti, ki marsikaterga upokojenca, posebno ob začetku upokojitve iztirijo. Naenkrat se znajde v mirnem pristanu, kjer ni več dejavnosti. Menim, da so opozorila psihologov, sociologov in gerontologov, naj se vsak človek, ki odhaja v pokoj, na to duševno in telesno pripravi, upravičena. Če ti je bil med službovanjem marsikateri dan prekratek in je imel teden premalo dni, se ti lahko zgodi, da bo zdaj časa preveč. Potem se začneš preveč ukvarjati s seboj, to pa ni najboljšje.

Kadar greš v pokoj, je treba življenjski ritem na novo urediti po posameznikovih željah in potrebah in ga nekako časovno uskladiti. Zavedati se moramo, da je vozil naš »življenjski vlak« med službovanjem po precej natančnem in ustaljenem voznem redu, po odhodu v pokoj pa tisti togi vozni red odpade — vendar vlak mora voziti.

Po odhodu iz šole, ki sem jo upravljal 22 let, se nisem več vtikal v šolsko organizacijske in upravne zadeve (menil sem, da to ne bi bilo primerno). To pa še ne pomeni, da sem nehal duhovno spremljati uspehe in neuspehe razvoja našega slovenskega šolstva. Nasprotno: o vsem tem sem veliko razmišljal in svoja mnenja povedal v raznih člankih, objavljenih v Prosvetnem delavcu.

Kako preživljam dneve? Svoj upokojski »delavnik« sem razdelil nekoliko na intelektualno in fizično delo in na rekreacijo. Začel sem se ukvarjati z dopisništvom, pisal sem v različne časopise, seveda ne organizirano, pogodbeno, novinarsko, temveč priložnostno, odvisno od razpoložnosti. Za zbornik šentjurskošmarske občine »Med Bočem in Pohorjem« sem napisal več člankov ter ga pomagal urejati, napisal sem veliko črtic z lovsko tematiko in precej popotnih reportaž. Kot turist sem obiskal Sibirijo, Mongolijo, Kitajsko, Indijo, Indokino in Indonezijo, Egipt in Tunis, potoval pa sem tudi po Evropi vse do Severnega rtiča in seveda križem-kražem po domovini. Teh potovanj si seveda

učitelj
vsakdanjik

nisem privoščil iz pokojnine temveč s honorarji iz časopisov in radia, največ pa s honorarji predavanj, ki sem jih imel v okviru turističnih društev in šol. Predaval sem o deželah, ki sem jih prepotoval ter prikazoval barvne diapozitive, ki sem jih potovanjih posnel.«

— In kaj še delate?

»Za fizično delo imam v bližini Dramljah majhen vinograd, ki sem ga vsaj dolej sam obdeloval od rezi, koplji, škropljenja idr. Ni lepše rekreacije, kot je lovstvo, član zelene bratovščine sem že 38 let. Vsako jutro vsaj 20 minut telovadim in se oprham. Mesec ali mesec in pol preživim ženo nekje na morju, in to precej sezono ali po njej, ker je z njo poleti prevroče in je predrago; v bazenih, ki jih imajo hoteli, veliko plavam. Ko je človek v tretji tretjini življenja, ti organizem nič več ne daje, sedaj je tuda, ko moraš ti dajati organizmu, in to s plavanjem, telovadbo, sprehodi idr.«

— Kaj mislite o šolstvu in učiteljih? Ali jim pokojnina omogoča primerno življenje?

»Morda sem preveč kritičen, konservativen, ko ugotavljam, da z razvojem našega šolstva nisem zadovoljen. Imam občutek, da je naša družba vrednotila šol na vseh stopnjah zelo zelo razvrednotila. Učno-vzgojno delo učitelja na vseh stopnjah je preprosto spravila v isti model, kar vse druge dejavnosti, kar ni redu. Alfa in omega celotnega dela šole sta vzgoja in izobraževanje mladega človeka, se pravi pravljanja živga mladega človeka za življenje. To je posebno značilnost učiteljevega poklica. Vse, kar je zunaj te dejavnosti, je drugotno. Opažamo pa, da je naša šola, odkar so odpravljeni plačilni razredi, v zenitu razpraskan gmotna plat prosvetnih delavcev, se pravi osebnih dohodkov, ki niso zadovoljivi, in v zdanjem sistemu zlepa ne bo. Ljudje imamo pač lastnost, da se med seboj primerjamo, in to na vseh področjih življenja. Te primerjave pa naj bodo res objektivne. Človek se nehoti sprašuje, ali smo na pravi poti ali smo zašli? Ko nam je to zakuhal? Zakaj je vs to dobro? Kaj je učitelj z reformami pridobil? Splošno razpoloženje na šolah ni pravo, pa to ne le zavoljo osebnih dohodkov, temveč še zaradi marsičesa. Formalizacija gre svojo pot, in tu to menda ni prav.

Naše pokojnine zrcalijo splošno stanje v družbi do starejšega rodu. 25. člen pokojninskega zakona nam veleva — počakajmo, saj zadeve bomo postopoma rešili, čeli reševati proti koncu srednjega ročnega obdobja. Mar so avtor tega člena pomislili na to, da bi dober del sedaj živečih upokojenecov do takrat že umrl in jim po treba več zviševati pokojnine? Saj pokojnine se dvigajo: aprila so nam jih dvignili za 10 odstotkov, 1. maja za 16 odstotkov — vendar tudi cene niso stale, mi pa s pokojninami tako močno zaostajamo. Življenjska raven upokojenecov ni zavidanja vredna, pokojnine večini ne zagotavljajo brezskrbnega življenja in zaslužnega počitka pa tudi ne omogočajo človeku veka vrednega življenja, takšnega, da bi lahko zadostil tudi svojim željam po kulturi. Plačujemo pač davek stabilizaciji!«

VOJVODINA

Čedalje manj ugleda

Univerza v Novem Sadu, ki je pravkar praznovala četrto stoletje svojega obstoja, se naglo stara. Precej univerzitetnih profesorjev je starih in v zadnjih petih letih se osebje na tej univerzi kar preveč preprosto obnavlja. To pomeni, da novi, mladi predavatelji samo popolnijo mesta tistih profesorjev, ki končujejo svojo delovno dobo. Tako je iz več razlogov. Eden izmed poglavitnih je prav gotovo slab družbenogospodarski položaj znanosti.

Okrog dva tisoč znanstvenih delavcev, sicer univerzitetnih učiteljev, najpogostejše dela v premajhnem prostoru, s skromnimi učnimi pripomočki in z zastarelo raziskovalno opremo. Res je tudi, da dozdajšnji način financiranja znanosti ni omogočal, da bi se kaj res izboljšalo.

Razumljivo je, da sta omenjeni težavi povzročili še tretjo: univerza ni privlačna za mlade, nadarjene ljudi. Kaže pa, da je ta težava tudi najhujša.

Pogosto se dogaja, da priznani redni profesorji in znanstveniki ne morejo dobiti primernih naslednikov, skratka, nikogar ni, ki bi prevzel katedro. Tako sta prizadeti znanost in kakovost predavanj in hkrati tudi tisto, kar imenujemo »prenos« znanja. Mesta asistentov velikokrat prevzemajo povprečni diplomantje, tisti, ki so pripravljene tvegati za več kot skromen zaslužek.

Kaj mislijo o svojem položaju ljudje, zaposleni na univerzi? O tem nam je pripovedoval redni

profesor novosadske fakultete za kmetijstvo, sociolog dr. Mladen Stojanov:

»Ponavadi se položaj v družbi ocenjuje po družbenem ugledu, po soudeležbi v družbeni delitvi in seveda po družbeni moči. Če vse to upoštevamo, lahko ugotovimo, da se ugled univerzitetnih profesorjev, pa tudi nasploh pro-

stilo našemu ugledu, se je družba na to zmeraj glasno odzivala.«

— Kakšen je v resnici gmotni položaj univerzitetnih učiteljev?

»Znano je, da so bili zmeraj slabo nagrajevani. Njihov položaj se v zadnjih letih ni izboljšal, zdi se, da se je celo poslabšal. Zakoreninjeno je mnenje, da

Prof. dr. Mladen Stojanović

svetnih delavcev, nenehno zmanjšuje.

In še za neko razsežnost gre, ki je ne smemo šteti za slabo: poklic univerzitetnega profesorja dandanes ne pomeni več tisto, kar je pomenil nekdanj. Tudi mi sami, na univerzi, velikokrat nismo pazili na svoj ugled. Če se je kdaj zgodilo kaj takega, kar ni kori-

mora imeti univerzitetni učitelj velik vpliv in moč. Za tem res ni treba pretirano žalovati, vendar pa je še neka zelo škodljiva razsežnost: ker se je zmanjšal vpliv univerzitetnih učiteljev, se je zmanjšal tudi vpliv znanosti.

Družba bi morala univerzitetne učitelje podpreti, kadar se pritožujejo, da nimajo vpliva (torej.

tudi nimajo možnosti), tedaj ko priporočajo in želijo zaposliti kakšnega svojega nadarjenega diplomanta.

Tako se je ob razvrednotenju tega vpliva izgubilo še tisto, kar je logično, primerno in družbeno upravičeno.

Na primer: če bi zdaj telefonski kakšnemu direktorju, ki ga ne poznam, in mu predlagal, naj zaposli kakega nadarjenega diplomanta, bi me gotovo zavrnil.«

— Kako spremeniti zdajšnje stanje?

»Zmanjševanja ugleda ne smemo obravnavati le kot cehovsko vprašanje, temveč širše. Ko govorimo o nadarjenih mladih ljudeh pa še tole: profesor bi moral imeti vpliv pri njihovem zaposlovanju, vsaj tolikšnega, kot ga ima zdravnik, ko jim izda potrdilo o delovni sposobnosti. To bi povečalo našo odgovornost pred javnostjo, kajti če že priporočam, je razumljivo, da tudi vsaj nekoliko zagotavljam, da bo dobro delal.

Hkrati pa si moramo prizadevati, da dvignemo položaj znanstvenega in prosvetnega delavca vsaj nad »trgovsko« primerjavo, ki se kaže v izjavi »češ da zasluži trikrat več kot delavec v proizvodnji«. Enakosti si ne smemo razlagati primitivno in povsem zgrešeno. Delo univerzitetnega učitelja je (bi moralo biti) vendarle delo posebnega družbenega pomena.

RATKA C. LOTINA

REDNI RAZPISI

del in nalog vzgojiteljev in učiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih organizacijah

Razpisna komisija za razpis del in nalog ravnatelja
GLASBENE ŠOLE GORNJA RADGONA

razpisuje prosta dela in naloge

RAVNATELJA z delno učno obveznostjo

POGOJI:
— višja ali visoka izobrazba ustreznega glasbenoizobraževalnega zavoda
— pet let prakse v glasbeno-vzgojnem delu (zaželeno delo v glasbeni šoli)
— ustrezne moralno-politične laštosti in pravičen odnos do samoupravljanja
— organizacijske sposobnosti
— prijave z ustreznimi dokazili pošljite v petnajstih dneh po objavi razpisa na naslov: Glasbena šola Gornja Radgona, Partizanska 25, 250 G. Radgona.
— Prijave bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po izteku roka za prijavo.

OSNOVNA ŠOLA NEGOVA, Negova 11, 69245
PODNIJ IVANJCI

razpisuje prosta dela in naloge

UČITELJA GLASBENE VZGOJE, ki bo dopolnjeval delovno obveznost v oddelku podaljšanega bivanja
POGOJI: PRU glasbene vzgoje ali učitelj razrednega pouka (PA), ki bo poučeval glasbeno vzgojo na predmetni stopnji in vodil pevski zbor.
— prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov šole.

SREDNJA ŠOLA DRUŽBOSLOVNE USMERITVE
FRAN MIKLOŠIČ LJUTOMER

razpisuje prosta dela in naloge

UČITELJA ANGLEŠKEGA IN FRANOSKEGA JEZIKA, za nedoločen čas, začetek dela 1. 9. 1986.

POGOJI: profesor ustrezne smeri.
— prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov šole.

SVET OSNOVNE ŠOLE IVAN CANKAR LJUTOMER

razpisuje prosta dela in naloge:

UČITELJA FIZIKE IN MATEMATIKE, PRU ali P za določen čas s polnim delovnim časom;
UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA, PRU ali P za določen čas s polnim delovnim časom;
UČITELJA GOSPODINSTVA IN VODJO PREHRANE, PRU za nedoločen čas s polnim delovnim časom;
UČITELJA RAZREDNEGA POUKA za določen čas s polovničnim delovnim časom (podružnična šola Cven)

Začetek dela 1. 9. 1986.

— prijave z dokazili o izobrazbi sprejemamo 8 dni po objavi razpisa.
— Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE VELJKO VLAHOVIČ MARIBOR, Arnolda Tovornika 21

razpisuje dela in naloge:

DVEH UČITELJEV TEHNIČNE VZGOJE za nedoločen čas, PRU tehnične vzgoje in fizike
UČITELJA ZEMLJEPISA — ZGODOVINE za določen čas, PRU zemljepisa in zgodovine
UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA za določen čas PRU angleškega jezika
UČITELJA SLOVENSKEGA IN SRBOHRVAŠKEGA JEZIKA za določen čas, PRU slovenskega in srbohrvaškega jezika
ŠTIRIH UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA za določen čas, PRU-RP
DVEH UČITELJEV V ODDELKU PODALJŠ. BIVANJA za določen čas, PRU-RP.

— prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratek življenjepis podatki o dosedanjem delu pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naš naslov.
— Začetek dela 1. 9. 1986.

— Kandidati bodo obveščeni o izbiri najkasneje v 30 dneh po poteku razpisnega roka.

Razpisna komisija
SREDNJE PEDAGOŠKE ŠOLE V CELJU, Ulica 29. novembra št. 1

razpisuje po 147. členu Zakona o usmerjenem izobraževanju in po 141. členu statuta Srednje pedagoške šole prosta dela in naloge

RAVNATELJA

POGOJI:

— Kandidat mora izpolnjevati pogoje po ZZD in ZUI in imeti:
— visokošolsko izobrazbo
— pedagoško-andragoško izobrazbo
— najmanj pet let delovnih izkušenj v vzgoji in izobraževanju
— strokovni izpit za delo v vzgoji in izobraževanju
— in biti družbenopolitično dejaven

— Kandidati morajo priložiti prijavi na razpis dokazila o izpolnjevanju pogojev razpisa, ter predlog o načinu uresničevanja nalog šole in svojo vlogo pri uresničevanju teh nalog.
— Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.
— Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po sprejemu sklepa o izbiri.

Kadrovska služba DO VIZ VELENJE

razpisuje po sklepkih komisij za delovna razmerja in svetov šol svojih Temeljnih organizacij združenega dela za šolsko leto 1986/1987 prosta dela in naloge in razpise za imenovanje:

TOZD OSNOVNA ŠOLA ANTON AŠKERC,

Jenkova 2, Titovo Velenje:

— **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN MATEMATIKE**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

POGOJI: profesor ali predmetni učitelj tehnične vzgoje in matematike ali tehnične vzgoje in fizike, z opravljenim strokovnim izpitom.

— **VODJE GOSPODARSKIH IN SPLOŠNIH ZADEV V TOZD**,

— **VODJE PODRUŽNIČNE ŠOLE V PESJU**.

POGOJI: Za vodjo gospodarskih in splošnih zadev ter vodjo podružnične šole je lahko imenovan kdor:

— izpolnjuje splošne, z zakonom o osnovni šoli in družbenim dogovorom o uresničevanju kadrovske politike določene pogoje in je
— učitelj, ki izpolnjuje pogoje 96. člena ZOŠ, ali
— vzgojitelj z višjo izobrazbo ali
— šolski svetovalec oziroma drugi strokovni delavec v vzgojno-izobraževalnem delu z ustrežno visoko ali višjo izobrazbo.

Kandidat mora izpolnjevati navedene pogoje in imeti:

— tri leta delovnih izkušenj v vzgojno-izobraževalnem delu in opravljen strokovni izpit,
— dejaven in pozitiven odnos do pridobitev NOV, samoupravljanja in socialistične revolucije,
— strokovne in organizacijske sposobnosti.

Kandidat bo imenovan za štiri leta.

TOZD OSNOVNA ŠOLA BRATOV LETONJE,

Šmartno ob Paki 117:

— **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom

POGOJI: profesor ali predmetni učitelj matematike in fizike, z opravljenim strokovnim izpitom, lahko tudi pripravnik.

TOZD OSNOVNA ŠOLA BIBA RÖCK, Kajuhova 8, Šoštanj:

— **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

POGOJI: predmetni učitelj razrednega pouka, z opravljenim strokovnim izpitom, lahko tudi pripravnik.

TOZD OSNOVNA ŠOLA BRATOV MRAVLJAKOV,

Vrnjačke Banje 10. Titovo Velenje:

— **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

POGOJI: predmetni učitelj razrednega pouka, z opravljenim strokovnim izpitom.

— **UČITELJA TELESNE VZGOJE**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

POGOJI: profesor ali predmetni učitelj telesne vzgoje, z opravljenim strokovnim izpitom.

— **UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA**, za nedoločen čas, s polovničnim delovnim časom.

POGOJI: profesor ali predmetni učitelj angleškega jezika, z opravljenim strokovnim izpitom.

— **UČITELJA KEMIJE IN GOSPODINSTVA**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

POGOJI: profesor ali predmetni učitelj kemije in gospodinstva, z opravljenim strokovnim izpitom.

TOZD OSNOVNA ŠOLA KAREL DESTOVNIK-KAJUH,

Koroška 7, Šoštanj:

— **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

POGOJI: profesor ali predmetni učitelj tehnične vzgoje, z opravljenim strokovnim izpitom, lahko tudi pripravnik.

— **VODJE ŠOLSKE PREHRANE**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

POGOJI: predmetni učitelj gospodinstva, z opravljenim strokovnim izpitom, lahko tudi pripravnik.

— **PREDMETNEGA UČITELJA GLASBENE VZGOJE**, za določen čas, s krajšim delovnim časom od 1. 9. 1986 do 9. 3. 1987.

POGOJI: predmetni učitelj glasbene vzgoje, z opravljenim strokovnim izpitom, lahko tudi pripravnik ali absolvent PA ustrezne smeri.

— **VODJE PODRUŽNIČNE ŠOLE V TOPOLŠICI**

POGOJI: za vodjo podružnične šole v Topolšici veljajo pogoji, ki so zapisani v razpisu za imenovanje vodje gospodarskih in splošnih zadev v TOZD Osnovni šoli Anton Aškerc.

TOZD OSNOVNA ŠOLA XIV. DIVIZIJE,

Kidričeva 19, Titovo Velenje:

— **ŠOLSKEGA SVETOVALNEGA DELAVCA — PSIHOLOGA**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom

POGOJI: profesor psihologije ali profesor psihologije in pedagogike, z opravljenim strokovnim izpitom, lahko tudi pripravnik.

TOZD OSNOVNA ŠOLA GUSTAV ŠILIH,

Vodnikova 3, Titovo Velenje:

— **DVEH UČITELJEV TEHNIČNE VZGOJE**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom

POGOJI: profesor ali predmetni učitelj tehnične vzgoje, z opravljenim strokovnim izpitom.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Vzgojno-izobraževalni zavod Velenje, Jenkova 2, Titovo Velenje, z oznako: »za kadrovske službe«. Kandidati za vodjo gospodarskih zadev in vodjo podružnične šole pa na naslov, kjer kandidirajo in z oznako »za razpisno komisijo«. Za oglašje velja 8-dnevni, za razpise pa 20-dnevni rok za prijavo. Prijavljeni kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po izteku časa, ki je določen za prijavo, delavci s posebnimi pooblastili, ki bodo imenovani, pa takoj po imenovanju. Razen za delavce s posebnimi pooblastili, je za vse druge izbrane kandidate roka za pričetek dela 1. 9. 1986.

OSNOVNA ŠOLA ZG. KUNGOTA

razpisuje prosta dela in naloge

— **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE** za nedoločen čas

— **DVEH UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA** (2., 3. razred) za določen čas.

Nastop dela 1. 9. 1986.

Prijave sprejema komisija za delovna razmerja osnovne šole Zg. Kungota osem dni po objavi razpisa.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD ŠENTJUR PRI CELJU

razpisuje prosta dela in naloge za

TOZD OSNOVNA ŠOLA FRANJA MALGAJA ŠENTJUR

— **UČITELJA GOSPODINJSKEGA POUKA**, ki bo dopolnjeval delovno obveznost na osnovni šoli Franja Vrunča Slivnica za nedoločen čas

TOZD OSNOVNA ŠOLA KOZJANSKI ODRED PLANINA

— **UČITELJA GLASBENE VZGOJE** za določen čas (od 1. 9. 1986 do vrnitve delavke s porodniškega dopusta) s polnim delovnim časom

— **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN MATEMATIKE** za določen čas (za šolsko leto 1986/87) s polovničnim delovnim časom

TOZD OSNOVNA ŠOLA FRANJA VRUNČA SLIVNICA

PRI CELJU

— **DVEH UČITELJEV TELESNE VZGOJE** za nedoločen čas

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih določa Zakon o osnovni šoli.

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh po objavi v Prosvetnem delavcu v TOZD, kjer želite skleniti delovno razmerje.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po poteku roka za zbiranje prijav.

VIO TOZD GLASBENA ŠOLA RISTO SAVIN ŽALEC

razpisuje prosta dela in naloge

— **ŠTIRIH UČITELJEV KLAVIRJA** (Žalec, Polzela, Vransko, Prebold)

— **UČITELJA KLARINETA**

— **UČITELJA VIOLINE**

— **UČITELJA KITARE**

— **UČITELJA HARMONIKE**

— **UČITELJA TROBIL**

POGOJ: Končana višja ali visoka izobrazba ustrezne smeri, lahko tudi brez prakse.

Na voljo imamo eno enosobno stanovanje na Polzeli.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili v 15 dneh po objavi razpisa. Obveščeni bodo po izbiri.

Svet

SREDNJE ŠOLE TEKSTILNE USMERITVE METLIKA

razpisuje za šolsko leto 1986/87 dela in naloge

— **UČITELJA STROKOVNOTEORETIČNIH PREDMETOV**

— **UČITELJA KEMIJE, BIOLOGIJE IN NARAVOSLOVJA** (za polovični delovni čas)

— **UČITELJA OBRAMBE IN ZAŠČITE** (za polovičen delovni čas)

Vsa dela in naloge so razpisani za nedoločen čas.

POGOJ: ustrezna strokovna izobrazba.

Začetek dela 1. 9. 1986.

Prijavite se v 8 dneh po objavi razpisa na naš naslov. Kandidati bodo obveščeni o izbiri 15 dni po poteku razpisnega roka.

SVET GLASBENE ŠOLE ČRNOMELJ

razpisuje prosta dela in naloge

— **RAVNATELJA**

POGOJI: Za ravnatelja je lahko imenovan, kdor poleg pogojev, predpisanih s 511. členom Zakona o združenem delu, izpolnjuje tudi pogoje iz Zakona o glasbenih šolah, je moralno politično neoporečen in ima vsaj 5 let izkušenj pri vzgojno-izobraževalnem delu.

Prijave sprejema razpisna komisija Sveta Glasbene šole Črnomelj, Ulica Mirana Jarca 3, 68340 Črnomelj — 15 dni po objavi razpisa. Nastop dela 1. 7. 1986.

— **2 UČITELJEV KLAVIRJA, PRU ali P**

— **3 UČITELJEV HARMONIKE, STU**

— **UČITELJA KITARE, STU**

— **UČITELJA PIHAL in TROBIL, PRU ali P**

— **UČITELJA NAUKA O GLASBI, PRU ali P**

POGOJI: ustrezna strokovna izobrazba, nastop dela 1. 9. 1986.

Prijave pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Svet Glasbene šole Črnomelj.

DRUŽBOSLOVNA IN EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA NOVO MESTO, Ulica talcev 3a

razpisuje prosta dela in naloge

— **UČITELJA OBRAMBE IN ZAŠČITE**

— **UČITELJA PRAVA**, dipl. pravnik

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh na svet delovne skupnosti DESS.

OSNOVNA ŠOLA 29. OKTOBER ŠMARJETA

razpisuje dela in naloge

— **UČITELJA TEHNIČNEGA POUKA, FIZIKE**

— **IN LIKOVNEGA POUKA**

— **UČITELJA LIKOVNEGA POUKA** — dopolnjevanje učne obveznosti na osnovni šoli Škocjan

POGOJI: višja ali visoka izobrazba ustrezne smeri.

Stanovanj ni.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa.

O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po poteku roka za prijavo.

SREDNJA ŠOLA TEHNIŠKIH USMERITEV IN DRUŽBOSLOVJA KOČEVJE

- razpisuje prosta dela in naloge učiteljev
- za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- a) — UČITELJA MATEMATIKE, UPORABNE MATEMATIKE IN RAČUNALNIŠTVA
 - b) — UČITELJA KEMIJE
 - c) — UČITELJA BIOLOGIJE, ZDRAVSTVENE VZGOJE IN NARAVOSLOVJA
 - d) — UČITELJA DRUŽBOSLOVJA, GEOGRAFIJE IN ZGODOVINE
 - e) — UČITELJA STROKOVNIH PREDMETOV V TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI USMERITVI
 - f) — 2 UČITELJEV PRAKTIČNEGA POUKA V TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI USMERITVI
 - g) — 3 UČITELJEV STROKOVNIH PREDMETOV V KOVINSKO-PREDELOVALNI USMERITVI
 - h) — UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA V KOVINSKO-PREDELOVALNI USMERITVI
 - i) — ŠOLSKEGA KNJIŽNICA IN UČITELJA BIBLIOTEKARSTVA

za nedoločen čas s krajšim delovnim časom

- i) — UČITELJA UMETNOSTNE VZGOJE

Pogoji:

- pod a, b, c, č, d, f, h, i — visoka izobrazba ustrezne smeri
- pod e, g — višja izobrazba ustrezne smeri

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE ADOLFA JAKHLA LJUBLJANA-POLJE

razpisuje prosta dela in naloge:

- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE za nedoločen čas s polnim delovnim časom, PRU ali P ustrezne smeri
 - UČITELJA GLASBENE VZGOJE za nedoločen čas s polnim delovnim časom, PRU ali P ustrezne smeri
 - UČITELJARAZREDNEGAPOUKAZA DELO V OPB za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- Nastop dela za te učitelje je 1. 9. 1986.

- UČITELJA TELESNE VZGOJE s polovičnim delovnim časom za določen čas od 1. 9. 1986 1986 do 25. 6. 1987, PRU ali P ustrezne smeri
- UČITELJA SLOVENŠČINE-SRBOHRVAŠČINE za določen čas s polnim delovnim časom od 1. 9. 1986 do 9. 3. 1987 (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)
- UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE za določen čas s polnim delovnim časom od 1. 9. 1986 do 25. 4. 1987 (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)
- RAZREDNEGA UČITELJA ZA DELO V OPB za določen čas s polnim delovnim časom od 1. 9. 1986 do 24. 1. 1987 (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: OŠ Adolfa Jakhla, Cerutova 7, 61260 Ljubljana-Polje. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po seji komisije.

Komisija za medsebojna delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE BORISA KIDRIČA LJUBLJANA, Matjaževa 4

razpisuje za šolsko leto 1986/87 prosta dela in naloge

- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)
- 5 VODIJ ODDELKOV PODALJŠANEGA BIVANJA za nedoločen čas
- VODJA ODDELKA PODALJŠANEGA BIVANJA za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)
- UČITELJA GLASBENE VZGOJE za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)
- UČITELJA FIZIKE IN ZEMLJEPIŠA za določen čas

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih določa Zakon o osnovni šoli.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE BORISA ZIHERLA LJUBLJANA, Črtomirova 12,

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA MATEMATIKE-FIZIKE za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Nastop 1. sept. 1986.

Kandidat mora izpolnjevati pogoje, predpisane z ZOŠ.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema komisija za delovna razmerja OŠ Borisa Zihlerla Ljubljana, Črtomirova 12, 8 dni po objavi razpisa.

Kandidate bomo obvestili o izbiri najkasneje v 30 dneh po izteku roka za prijavo.

GLASBENA ŠOLA FRANA KORUNA-KOŽELJSKEGA TITOVO VELENJE

razpisuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom prosta dela in naloge

- UČITELJA KLAVIRJA (Mozirje)
- UČITELJA NAUKA O GLASBI (Mozirje)
- UČITELJA HARMONIKE (Titovo Velenje, Šoštanj)
- UČITELJA KITARE (Titovo Velenje, Šoštanj, Mozirje)
- UČITELJA KLARINETA (Titovo Velenje, Šoštanj)
- UČITELJA FLAVTE (Titovo Velenje, Šoštanj)
- 2 UČITELJEV VIOLINE (Titovo Velenje)
- UČITELJA VIOLONČELA IN ZA ORKESTER (Titovo Velenje)

Pogoj: Končna Akademija za glasbo I. oziroma II. stopnje, lahko tudi brez prakse.

Osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu. Stanovanj ni! Prijavitelje se v 15 dneh po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE EDVARDA KARDELJA, POLJE, Polje 358

razpisuje prosta dela in naloge:

- UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA, P ali PRU, za nedoločen čas
- UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA, P ali PRU, za določen čas — nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu
- UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA, P ali PRU, za določen čas, s polovičnim delovnim časom
- 7 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA, PA — razredni pouk za določen čas za delo v odd. podaljšane bivanja
- 2 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA, PA — razredni pouk, za določen čas za delo v podaljšanem bivanju v podružnični šoli Dolsko.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti v 8 dneh po objavi razpisa Komisiji za delovna razmerja, Osnovna šola Edvarda Kardelja, Polje 358.

Komisija za delovna razmerja
GLASBENE ŠOLE LJUBLJANA MOSTE-POLJE, Ljubljana, Ob Ljubljani 36

razpisuje dela in naloge:

- UČITELJA KLAVIRJA
- UČITELJA KLAVIRJA za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)
- UČITELJA HARMONIKE
- UČITELJA VIOLINE
- 3 UČITELJEV KITARE
- UČITELJA FLAVTE IN KLJUNASTE FLAVTE
- UČITELJA KLARINETA (s polovičnim delovnim časom)
- UČITELJA VIOLONČELA (s polovičnim delovnim časom)
- RAČUNOVODJE (s polovičnim delovnim časom)

Pogoj za opravljanje del in nalog je visoka ali višja šola ustrezne smeri. Dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas. Prijave sprejemamo 8 dni po objavi razpisa. Nastop dela je 1. 9. 1986. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po končanem sprejemanju prijav.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE ZVONKA RUNKA LJUBLJANA, Gasilska 17

razpisuje prosta dela in naloge za šolsko leto 1986/87

- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, U ali PRU, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA ALI PREDMETNEGA UČITELJA LIKOVNE VZGOJE, za podaljšano bivanje in likovno vzgojo na razredni stopnji, U, PRU ali PRU likovne vzgoje, za nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu s polnim delovnim časom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE RIHARDA JAKOPIČA LJUBLJANA, Derčeva 1

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA FIZIKE IN MATEMATIKE za nedoločen čas, PA ali FNT
- UČITELJA FIZIKE IN MATEMATIKE za določen čas, PA ali FNT
- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE za nedoločen čas (moški), PA
- UČITELJA TELESNE VZGOJE za nedoločen čas (moški), FTK
- UČITELJA GLASBENE VZGOJE na predmetni stopnji, za nedoločen čas, PA ali glasbena akademija
- UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA za nedoločen čas, PA razredni pouk
- UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA na predmetni stopnji, za nedoločen čas, PA smer slovenščina-srbohrvaščina
- UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA na razredni stopnji, za določen čas, PA razredni pouk
- UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA na predmetni stopnji, za določen čas, PA ali FF — zgodovina

Dela in naloge razpisujemo za poln delovni čas.

Prijave z dokazili o izobrazbi, navedbo dosedanjih zaposlitev in s kratkim življenjepisom pošljite v 8 dneh po objavi razpisa. Začetek dela 1. septembra 1986. Komisija ne bo obravnavala prijav brez dokazil.

Komisija za medsebojna delovna razmerja pri
OSNOVNI ŠOLI LJUBO ŠERCER, IG PRI LJUBLJANI

razpisuje za šolsko leto 1986/87 prosta dela in naloge:

- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA za nedoločen čas s polnim delovnim časom — kombinirani pouk za delovno enoto Golo
- Pogoj: diploma PA ustrezne smeri, strokovni izpit. Stanovanje je na voljo v šoli.
- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE za nedoločen čas s polnim delovnim časom — diploma PA ustrezne smeri s strokovnim izpitom
- UČITELJA GLASBENE VZGOJE in vodjo pevskega zbora za nedoločen čas s polnim delovnim časom — diploma PA ustrezne smeri s strokovnim izpitom
- UČITELJA FIZIKE IN MATEMATIKE za določen čas z zaposlitvijo 10 ur na teden.
- Pogoj: učitelj fizike in matematike z diplomom PA in s strokovnim izpitom.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh od datuma objave na Komisiji za medsebojna delovna razmerja pri Osnovni šoli LJUBO ŠERCER, Ig. Komisija ne bo obravnavala nepopolnih prijav. Kandidati bodo o izbiri pisno obveščeni.

Komisija za delovna razmerja
GLASBENE ŠOLE LJUBLJANA VIČ-RUDNIK, Ljubljana, Emonska 20

razpisuje prosta dela in naloge:

- za nedoločen čas s polnim delovnim časom:
- UČITELJA NAUKA O GLASBI IN KLAVIRJA
- UČITELJA FLAVTE IN BLOKFLAVTE
- UČITELJA KLARINETA IN SAKSOFONA
- UČITELJA VIOLINE
- UČITELJA KITARE

- za določen čas s krajšim delovnim časom:
- UČITELJA TROBENTE IN POZAVNE
- UČITELJA TOLKAL
- UČITELJA HARMONIKE

Na razpis se lahko prijavi kandidati, ki izpolnjujejo pogoje za učitelja glasbe na glasbeni šoli in imajo strokovno izobrazbo ustrezne smeri.

Začetek opravljanja del in nalog je 1. september 1986. Stanovanj ni.

Poseben pogoj: trimesečno poskusno delo. Prijave z življenjepisom, s seznamom dosedanjih zaposlitev in dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema Komisija za delovna razmerja 8 dni po objavi razpisa. Komisija ne bo upoštevala nepopolnih viog. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa.

Komisija za razpis del in nalog
SREDNJE ŠOLE KOVINARSKKE, PEDAGOŠKE IN EKONOMSKE USMERITVE LENDA VA

razpisuje v skladu s 174. čl. Zakona o usmerjenem izobraževanju in po sklepu zbora delavcev z dne 28. 4. 1986 dela in naloge

- UČITELJA MATEMATIKE — profesor, za nedoločen čas
- UČITELJA FIZIKE IN RAČUNALNIŠTVA — profesor z znanjem madžarskega jezika, za nedoločen čas
- UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE — profesor z znanjem madžarskega jezika, za nedoločen čas
- UČITELJA NEMŠKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA — profesor, za polovični delovni čas in za določen čas
- UČITELJA OBRAMBE IN ZAŠČITE — (ki bo dopolnjeval učno obveznost s poučevanjem drugih predmetov), profesor z znanjem madžarskega jezika za nedoločen čas
- UČITELJA STROKOVNOTEORETIČNIH PREDMETOV v VIP kovinarstvo in strojništvo — diplomirani inženir strojništva za nedoločen čas
- UČITELJA STROKOVNOTEORETIČNIH PREDMETOV v VIP poslovno finančna dejavnost — dipl. ekonomist z znanjem madžarskega jezika, za nedoločen čas
- UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA v VIP kovinarstvo in strojništvo — inženir strojništva, osnovni poklic te smeri in najmanj 3 leta delovnih izkušenj v kovinsko predelovalni stroki, za nedoločen čas
- LABORANTA ZA BIOLOGIJO, KEMIJO, FIZIKO — za polovični delovni čas in za določen čas, ustrezna srednja izobrazba z znanjem madžarskega jezika

Pogoj za razpisana dela in naloge je z zakonom predpisana strokovna in pedagoška izobrazba.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Srednja šola kovinarske, pedagoške in ekonomske usmeritve Lendava, Partizanska 82, v 15 dneh po objavi razpisa.

Kandidati bodo pisno obveščeni o izbiri v 15 dneh po izteku razpisnega roka. Začetek dela je 1. 9. 1986.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE PREŽIHOV VORANC, MARIBOR, Gospodarska 10

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA na predmetni stopnji, za nedoločen čas s polnim delovnim časom, PRU ali P
- 2 UČITELJEV ZA DELO V ODDELKIH PODALJŠANEGA BIVANJA na razredni stopnji, za nedoločen čas s polnim delovnim časom, PRU ali U
- UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, za določen čas (od 1. 9. 1986 do 30. 6. 1987 oziroma do vrnitve delavke s porodniškega dopusta), PRU ali P
- UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE, za določen čas (od 1. 9. 1986 do 30. 6. 1987 oziroma do vrnitve delavke s porodniškega dopusta), PRU ali P

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratak življenjepis pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naš naslov. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

SREDNJA PEDAGOŠKA ŠOLA, LJUBLJANA, Resljeva 12,

razpisuje prosta dela in naloge:

- za nedoločen čas s polnim delovnim časom:
- UČITELJA MATEMATIKE IN RAČUNALNIŠTVA
- UČITELJA ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA
- UČITELJA OBRAMBE IN ZAŠČITE
- UČITELJA FIZIKE

- za določen čas z manj kot polnim delovnim časom (12,5 ure tedensko)
- UČITELJA ZDRAVSTVENE VZGOJE

- za določen čas s polnim delovnim časom:
 - LABORANTA ZA BIOLOGIJO IN KEMIJO
 - LABORANTA ZA FIZIKO IN KEMIJO
- Pogoj: srednja izobrazba tehniško laborantske smeri.

Kandidati naj pošljejo prijave s potrebnimi dokazili o strokovni usposobljenosti na naslov šole najkasneje v 15 dneh po objavi razpisa.

Nastop dela je 1. 9. 1986.

Komisija za delovna razmerja
SREDNJE AGROŽIVILSKÉ ŠOLE, LJUBLJANA, Cesta v Mestni log 47

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA MATEMATIKE IN RAČUNALNIŠTVA**, za nedoločen čas s polnim delovnim časom; (nastop dela 1. 1. 1987)
- **UČITELJA RAČUNALNIŠTVA**, za določen čas, s polovičnim delovnim časom;
- **UČITELJA KEMIJE**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom;
- **UČITELJA KEMIJE**, za nedoločen čas, z nepolnim delovnim časom;
- **UČITELJA OBRAMBE IN ZAŠČITE**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom;
- **UČITELJA FIZIKE**, za nedoločen čas, z nepolnim delovnim časom;
- **UČITELJA FIZIKE**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom;
- **UČITELJA STROKOVNOTEORETIČNIH PREDMETOV**, dipl. inž. kmetijstva, smer živinoreja, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom;
- **UČITELJA PP V ŽIVILSTVU**, živilski tehnik, za nedoločen čas s polnim delovnim časom;
- **UČITELJA NEMŠKEGA JEZIKA**, za določen čas, s polovičnim delovnim časom (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu).

Začetek dela 1. 9. 1986.

V skladu z zahtevami VIP in sklepom Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje morajo imeti vsi kandidati za učitelje zahtevano stopnjo in smer izobrazbe.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema komisija za delovna razmerja 15 dni po objavi razpisa. Kandidate bomo obvestili o izidu razpisa v 30 dneh po končani izbiri. Prijave pošljite na naslov: **SREDNJA AGROŽIVILSKA ŠOLA** Ljubljana, Cesta v Mestni log 47.

Vzgojno-izobraževalno delo se bo izvajalo v **SENŠRM Kamnik**, Novi trg 41/a.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE VALENTINA VODNIKA, LJUBLJANA, Adamičeva 16

razpisuje za nedoločen čas prosta dela in naloge

- **5 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA** za delo v oddelkih 1. in 2. razreda. Zaposeliti želimo delavce, ki imajo veselje do dela, predvsem na vzgojnih področjih.

Pogoj: učitelj razrednega pouka.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa Osnovni šoli Valentina Vodnika, Ljubljana, Adamičeva 16. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po preteku roka za prijavo.

Začetek dela 1. 9. 1986.

ZAVODA ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO LITIJA, Parmova 9, **GLASBENA ŠOLA LITIJA** razpisuje naslednje naloge in opravila

1. za nedoločen čas s polnim delovnim časom:
 - **PREDMETNEGA UČITELJA KLAVIRJA**,
 - **PREDMETNEGA UČITELJA HARMONIKE**,
 - **PREDMETNEGA UČITELJA NAUKA O GLASBI**,
 - **PREDMETNEGA UČITELJA TROBIL**
2. za določen čas s krajšanim delovnim časom:
 - **PREDMETNEGA UČITELJA FLAVTE**,
 - **PREDMETNEGA UČITELJA BALETA**.

Pogoji.

Na razpis se lahko javijo kandidati, ki izpolnjujejo pogoje po Zakonu o glasbenih šolah. Stanovanja ni. Dobre prometne zveze z Ljubljano. Prijave s potrdili pošljite na Zavod za izobraževanje in kulturo Litija, Parmova 9 (tel. št. 061 881-617 ali 881-024).

POPRAVEK

SREDNJA ŠOLA ZA FARMACIJO IN ZDRAVSTVO LJUBLJANA

pri razpisu del in nalog za

- **UČITELJA BIOLOGIJE**

začetek dela 1. 9. 1986 in ne 1. 10. 1986, kot je bilo pomotoma objavljeno.

ZAVOD ZA DELOVNO USPOSABLJANJE MIHA PINTAR DOBRNA

razpisuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom prosta dela in naloge

- **6 SPECIALNIH PEDAGOGOVSMEER DPO** za delo v oddelkih delovnega usposabljanja in za vodenje vzgojnih skupin
- **2 VARUHINJ** s končano šolo za varuhinje ali negovalke
- **FIZIOTERAPEVTA ALI DELOVNEGA TERAPEVTA**

Začetek dela je 1. septembra 1986.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in izobrazbi pošljite v 30 dneh Zavodu za delovno usposabljanje Miha Pintar Dobrna. Prijavljene kandidate bomo o izidu razpisa obvestili v 30 dneh po poteku razpisnega roka.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE VENCILJA PERKA DOMŽALE, Ljubljanska 58a

razpisuje prosta dela in naloge:

- za nedoločen čas — od 1. 9. 1986:
- **UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU**
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE — MATEMATIKE, PRU**
- **UČITELJA TELESNE VZGOJE** — za polovični delovni čas, **PUR**
- za določen čas:
- **UČITELJA SLOVENSKEGA — ANGLEŠKEGA JEZIKA** — od 1. 9. 1986 — 30. 4. 1987, **PUR**
- **UČITELJA DMV** in kombinirana dela psihologa ter učitelja **OPB**, psiholog, za šol. l. 1986/87

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 8 dneh po objavi razpisa na naslov šole. O izbiri bodo pisno obveščeni v 30 dneh po razpisnem roku.

Svet
STEKLARSKE ŠOLE ROGAŠKA SLATINA

razpisuje prosta dela in naloge:

- a) za nedoločen čas s polnim delovnim časom:
 - **UČITELJA STM IN DRUŽBOSLOVJA**
 - **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE**
 - **UČITELJA TELESNE VZGOJE**
- b) za določen čas s polnim delovnim časom:
 - **UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA IN UMETNOSTNE VZGOJE**
 - **UČITELJA ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA**
 - **LABORANTA**
- c) za določen čas z nepolnim delovnim časom:
 - **UČITELJA ZGODOVINE IN GEOGRAFIJE**
 - **UČITELJA BIOLOGIJE IN NARAVOSLOVJA**
 - **UČITELJA OBRAMBE IN ZAŠČITE**
 - **UČITELJA VARSTVA PRI DELU**
 - **UČITELJA RAČUNALNIŠTVA, ELEKTROTEHNIKE**
 - **TER MERITEV IN REGULACIJ**

Kandidati morajo imeti visoko izobrazbo ustrezne smeri in pedagoško andragoško izobrazbo.

Za laboranta je potrebna srednja ali višja izobrazba kemijske usmeritve. Pri izbiri bodo imeli prednost kandidati z opravljenim strokovnim izpitom. Začetek dela 1. 9. 1986.

Prijavo, kratek življenjepis in dokazila o izobrazbi pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: **Steklarska šola Rogaška Slatina**, komisija za delovna razmerja. Kandidate bomo obvestili o izbiri v zakonitem roku.

Komisija za medsebojna delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE GORNJI PETROVCI

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA GLASBENE VZGOJE**, za nedoločen čas s polnim delovnim časom, **PUR** ali **P**;
- **UČITELJA FIZIKE IN TEHNIČNE VZGOJE**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom, **PUR** ali **P**.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratek življenjepis pošljite v osmih dneh po objavi razpisa na naš naslov. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

Pogoji: ustrezna strokovna izobrazba.

Prevzem opravljanja del in nalog 1. 9. 1986.

Komisija za delovna razmerja
SREDNJE ŠOLE ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM NOVO MESTO

razpisuje prosta dela oz. naloge

- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE**, profesor ali druga ustrezna izobrazba.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Srednja šola za gostinstvo in turizem Novo mesto, Ulica talcev 3.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa.

Za učitelja matematike in fizike je na voljo stanovanje.

OSNOVNA ŠOLA MARTIN KOŽELJ DOB, 61233 Dob, Šolska 7
OMDR razpisuje dela in naloge za šolsko leto 1986/87:

- **UČITELJA TELESNE VZGOJE** (moški) za nedoločen čas,
- **UČITELJA LIKOVNE VZGOJE** za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)
- **UČITELJA ZA ODDELEK PODALŠANEGA BIVANJA** na razredni stopnji za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu) na podružnični šoli v Krtini.

Pogoji: Predpisana strokovna izobrazba ustrezne smeri.

Prijave z ustreznimi dokazili pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 10 dneh.

Svet
SREDNJE GRADBENE ŠOLE IVANA KAVČIČA LJUBLJANA, Kardeljeva ploščad 2

razpisuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom prosta dela in naloge

- **UČITELJA OBRAMBE IN ZAŠČITE**, visoka izobrazba ustrezne smeri (SLO)

Prednost imajo kandidati z opravljenim strokovnim izpitom in pedagoško izobrazbo

in objavlja prosta dela in naloge

- **2 ČISTILK**

Prijavite se v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Srednja gradbena šola Ivana Kavčiča, Ljubljana, Kardeljeva ploščad 2.

Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

CELODNEVNA OSNOVNA ŠOLA TINE ROŽANC ZGORNJIRNIČE 37/b, 61215 MEDVODE

razpisuje dela in naloge

- **UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU**, za nedoločen čas
- **UČITELJA TEHNIČNEGA POUKA, PRU**, za nedoločen čas

Prijave z dokazili o izobrazbi in s kratkim življenjepisom pošljite 8 dneh po objavi razpisa. Prijav brez dokazil o izobrazbi ne bomo obravnavali. Začetek dela je 1. septembra 1986.

Zbor delavcev

GLASBENE ŠOLE MARIAN KOZINA NOVO MESTO

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA HARMONIKE**
- **UČITELJA HARMONIKE** za oddelek Dol. Toplice in Šentjernej
- **2 UČITELJEV ZA KITARO**
- **UČITELJA KLAVIRJA**
- **UČITELJA KITARE** za oddelek Šentjernej in Novo mesto
- **UČITELJA GODAL**
- **UČITELJA FLAVTE** za polovični delovni čas
- **UČITELJA PIHAL** za oddelek Šentjernej in Straža

Pogoji: Ustrezna višja ali visoka izobrazba, srednja pa za učitelje harmonike in kitare.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas. Začetek dela 1. 9. 1986.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema šola 15 dni po objavi razpisa. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE DR. IVANA KOROŠČA BOROVNICA razpisuje dela in naloge

- **DVEH UČITELJEV FIZIKE IN MATEMATIKE, PRU**, ali za nedoločen čas
- **UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU** ali **P**, za nedoločen čas
- **UČITELJA TELESNE VZGOJE NA RAZREDNI STOPNJI** **PUR** ali **P**, za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA**, za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)

Začetek dela 1. 9. 1986.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na OŠ dr. Ivana Korošča Borovnica, Paplerjeva 15 v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa v 8 dneh po izbiri.

Komisija za delovna razmerja
CENTRA SLEPIH IN SLABOVIDNIH DR. ANTONA KRŽIŠNIKA, ŠKOFJA LOKA, Stara Loka 31 razpisuje dela in naloge:

1. **UČITELJA STROJEPISJA IN OTP**
2. **UČITELJA TEHNOLOGIJE DELOVNIH PROCESOV PRAKTIČNE TELEFONIJE IN OTP**
3. **UČITELJA ZDRAVSTVENE VZGOJE** — 2 pedagoški uri na teden
4. **UČITELJA TELESNE VZGOJE** — 6 pedagoških ur na teden
5. **UČITELJA BIOLOGIJE, NARAVOSLOVJA IN KEMIJE** — 10 pedagoških ur na teden
6. **ZDRAVNIKA OFTALMOLOGA** — 2 uri na teden
7. **PSIHOLOGA** — 6 ur na teden

Delovno razmerje pod 1. in 2. se sklene za nedoločen čas s polnim delovnim časom, delovno razmerje pod 3. do 7. se sklene za nedoločen čas s krajšim delovnim časom od 1. 9. 1986 dalje.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih je predpisal strokovni svet SRS za vzgojo in izobraževanje oziroma so določeni v vzgojno izobraževalnih programih. Imeti morajo tudi dodatno znanje tiflopedagogike, razen kandidatov pod točko 6.

Po pravilniku o delovnih razmerjih je predvideno poskusno delo, ki traja tri mesece.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na gornji naslov. Kandidate bomo obvestili o izidu razpisa v 30 dneh po izbiri.

Svet
VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE POSTOJNA razpisuje dela in naloge

- **RAVNATELJA**

Za ravnatelja je lahko imenovan, kdor:

- izpolnjuje splošne, z Zakonom o združenem delu in Družbenim dogovorom občine Postojna določene pogoje,
- izpolnjuje pogoje za opravljanje del vzgojitelja ali strokovnega delavca po določilih 38. in 39. člena Zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok ali izpolnjuje pogoje za opravljanje del učitelja po določilih 96. člena Zakona o osnovni šoli
- ima 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok
- ima organizacijske in strokovne sposobnosti, kar dokazuje s svojimi preteklimi deli
- ima dejaven in pozitiven odnos do socialistične revolucije, bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodno ustvarjalnosti in zavzetosti za razvijanje socialističnih samoupravnih odnosov, družbene samozaščite in ljudske obrambe ter doslednega uveljavljanja načela delitve po delu.

Kandidat bo imenovan za 4 leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju z razpisnimi določili pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Vzgojno-varstvena organizacija Postojna, Pot na Kremenco 4, Postojna

oznako: za razpisno komisijo. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po poteku razpisa.

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za leto 1986 znaša 1200 din za posameznike in 2200 din za organizacije. Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri znaša letna naročnina 900 din.

Cena posamezne številke je 70 din, pri povečanem obsegu pa 100 din. Številka tekočega računa: 50101-603-46509.

Tiska ČTP Ljudska pravica. ISSN 0033-1643

Po mnenju Republiškega komisija za vzgojo in izobraževanje je časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega prometnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 3. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu).